

บทที่ 7

นิทเช่กับระบอบประชาธิปไตย

'I am opposed to parliamentary government and the press, because there are the means by which the herd animals becomes master.'

The Will to Power : 503

เสรีนิยมประชาธิปไตย (liberal democracy)^{*} เป็นสิ่งที่ถูกนิทเช่นำมาชำแหละ โจมตีและทำการวิพากษ์ เริ่มต้นกันตั้งแต่ประเด็นทางด้านเนื้อหา หลักเกณฑ์ แนวความคิด รูปแบบของการเป็นระบอบการปกครองและรูปแบบของรัฐบาล (type of regime and government) รวมถึงความเป็นสถาบันทางการเมือง กระบวนการในทางการเมืองการปกครอง กระทั่งความมีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ วิธีคิด ค่านิยม สืบเนื่องเรื่อยมาจนถึงเรื่องของการกำหนดวิถีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ของผู้คน

เสรีนิยมประชาธิปไตยเป็นแนวคิด มีความเป็นมาในแง่ของพลวัตและพัฒนาการ ที่อาจกล่าวได้ว่าดำเนินไปพร้อมกับการแปรรูปเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นกับเนื้อหา และแนวคิด^{**} อัน

^{*} ถึงแม้ว่าในงานเขียนของนิทเช่ เขาไม่ได้ใช้คำว่าเสรีนิยมประชาธิปไตย (liberal democracy) โดยตรง แต่การกล่าวถึงประชาธิปไตยสมัยใหม่ (modern democracy) มีความหมายและนัยสำคัญ ที่สามารถเข้าใจได้ว่า นิทเช่กำลังสื่อถึงระบอบและแนวคิดของความเป็นเสรีนิยมประชาธิปไตย โดยในส่วนของนักศึกษาเองการอธิบายและกล่าวถึงจะได้ใช้คำว่า "ประชาธิปไตย"

^{**} ก่อนหน้าที่แนวคิดเสรีนิยม (liberalism) และประชาธิปไตยจะมาหลอมรวมกัน ในราวช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ของยุโรป ลัทธิเสรีนิยมที่มีต้นกำเนิดมาจากแนวคิดของ Thomas Hobbes, John Locke และ Montesquier ภายใต้ทฤษฎีการเมืองเสรีนิยม (liberal political theory) อยู่ในลักษณะจำกัดการใช้อำนาจของรัฐบาลและตัวผู้นำ เพื่อสนับสนุนสร้างการปกครองรูปแบบนิติรัฐและรัฐบาลภายใต้รัฐธรรมนูญ (rule of law and constitutional state) มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล ในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิต เสรีภาพและสิทธิรวมไปถึงเรื่องของทรัพย์สิน รัฐบาลมีหน้าที่เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อปกป้องรักษาสິงดังกล่าว เพราะฉะนั้น 'ลัทธิเสรีนิยมคือวิธีการที่จะจำกัดอำนาจของฝ่ายรัฐบาล ขณะที่ประชาธิปไตยเป็นการยืนยันและเน้นย้ำอำนาจของมหาชน' ทางด้าน C.B.Macpherson จัดแบ่งยุคของประชาธิปไตยออกเป็นสามยุค อันได้แก่ "Protective Democracy" ประชาธิปไตยดำรงอยู่ในฐานะเป็นเครื่องมือกลไกในการจำกัดและคานอำนาจของผู้ปกครอง หรือรัฐบาลไม่ให้ใช้

เนื่องมาจากการปฏิสังสรรค์กับยุคสมัยและเหตุการณ์ต่างๆในทางประวัติศาสตร์ ที่ฝ่ายนักวิชาการประชาธิปไตยคนสำคัญอย่าง Giovanni Sartori อธิบายเอาไว้ว่า “เส้นทางของประชาธิปไตยจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีการเพิ่มเสริมดัดแปลงรูปแบบ อันมีที่มาจากกรับเอาอิทธิพลของคริสต์ศาสนา ลัทธิมนุษยนิยม การปฏิรูปทางศาสนา แนวคิดสิทธิธรรมชาติ กฎธรรมชาติและลัทธิเสรีนิยม” (Sartori, 1987:297)

ขณะที่การกล่าวถึงระบอบประชาธิปไตย ในเชิงของการโจมตีและวิพากษ์ของนิทเซ่ เป็นสิ่งที่สามารถทำความเข้าใจผ่านรูปแบบของการวิพากษ์ถึงแหล่งที่มา หรือบรรพบุรุษทางความคิดของระบอบประชาธิปไตยที่ได้อธิบายด้วยการเชื่อมโยงผ่านแนวคิดศีลธรรมแบบทาส (slave morality) อันเป็นปรากฏการณ์ที่บรรดาทาส ชนชั้นล่าง ผู้ได้ปกครอง ไปจนถึงผู้ที่อ่อนแอกว่า ได้ลุกฮือทำการล้มล้างและเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางศีลธรรมแบบนายทาส (master morality) โดยปรากฏขึ้นมาให้เห็นตั้งแต่การปลดแอกของทาสชาวียิวต่อนายทาสชาวโรมัน วิธีการสอนของโสเครตีส (Socrates) ในลักษณะของการคัดจางและสวนทางกับชนชั้นสูงเอเธนส์ การเกิดขึ้นของคริสต์ศาสนาและคำสั่งสอนการปฏิรูปของคริสต์ศาสนา (Reformation) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract theory) แนวคิดในเชิงอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) และเหตุการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศส (French Revolution) ซึ่งเหตุการณ์และแนวคิดทั้งหลายดังกล่าวนี้ดำรงอยู่ในฐานะองค์ประกอบ นำเข้ามาเป็นส่วนผสมของความเป็นระบอบประชาธิปไตย ที่นิทเซ่พิจารณาตัดสินว่าเป็นระบอบการปกครองที่มีทั้งความเสื่อมและข้อบกพร่อง

อำนาจตามอำเภอใจกับผู้ได้ปกครอง มีนักคิดอย่าง Jeremy Bentham, John Stuart Mill เป็นสคมภ์หลัก ขณะที่ 'Development Democracy' ให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยในฐานะเป็นวิถีทางที่จะทำให้มนุษย์เติบโต พัฒนาความคิด สติปัญญาและคุณธรรม เกิดมาจากความคิดของ Tocqueville, Benjamin Constant, Leonard Hobhouse, John Dewey, Woodrow Wilson และสุดท้ายได้แก่ 'Elitist-Pluralistic-Equilibrium Democracy' แนวคิดที่ยอมรับว่าประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยชนชั้นผู้นำ แต่ชนชั้นผู้นำต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแข่งขันกันระหว่างชนชั้นผู้นำด้วยกันเอง อันจะนำไปสู่ความมีสมดุลแห่งอำนาจ (โปรดดู C.B. Macpherson, 'The False Roots of Western Democracy' in From Contract to Community: Political Theory at the Crossroads, edited by Fred Dallmayr. (New York:Marul Dekker, Inc, 1987)..pp.19-24.

ใน The Will to Power นิทเซ่อธิบายความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง คริสต์ศาสนากับการปฏิวัติฝรั่งเศส ว่า 'การปฏิวัติฝรั่งเศส เธอคือบุตรสาวและความต่อเนื่องของคริสต์ศาสนา ที่ส่งมอบสัญชาตญาณของการต่อต้านระบบชนชั้นวรรณะ คุณสมบัติความเป็นผู้ดีสูงศักดิ์ ตัดค้านความเป็นอภิสิทธิชน' นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงบทบาทของโสเครตีส (Socrates) ว่าเป็นผู้มอบศตวรรษ ในรูปแบบของวิธีการวิภาษวิธี (dialectics) ให้เป็นเครื่องมือของฝูงชน ไขว่คว้าคัดจางกับเหล่าชนชั้นสูงชาวเอเธนส์

ระบอบประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่

พัดพาเอาความเสื่อมมาสู่มนุษย์และการมาถึงของลัทธิสูญนิยม (nihilism)

นิทเซ่พิจารณาและวิเคราะห์ระบอบประชาธิปไตยว่า เปรียบเสมือนปรากฏการณ์หนึ่งของลัทธิสูญนิยม มีต้นเหตุความเป็นมาจากการอุบัติขึ้นของชนชั้นผู้ได้ปกครองซึ่งมีจำนวนมาก ปรากฏตัวภายใต้รูปลักษณะที่เรียกขานกันว่าปัจเจกบุคคล (individual) และฝูงชน (mass) บุคคลสองประเภทดังกล่าวนี้ตั้งตนเองขึ้นมา ในลักษณะตัดขาดและแยกตัวเป็นอิสระจากผู้ปกครองและชุมชนการเมือง โดยมีที่มาจากกรที่ระบอบประชาธิปไตยเอง ได้ให้น้ำหนักความสำคัญกับเรื่องของสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ในฐานะเป็นคุณธรรมหลักอยู่เหนือคุณธรรมอื่นๆ อีกทั้งภายใต้แนวคิดสิทธิธรรมชาติสมัยใหม่ (modern natural right) ให้ความเป็นปัจเจกบุคคลและสิทธิตามธรรมชาติเป็นสิ่งที่ดำรงตนอยู่เหนือชุมชนการเมือง หรือเป็นสิ่งที่มาก่อนชุมชนการเมือง (Strauss, 1953:81-85) เพราะฉะนั้นภายใต้แนวคิดสิทธิธรรมชาติสมัยใหม่ตัวชุมชนการเมืองและสังคมมีไว้สำหรับรองรับและเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับปัจเจกบุคคล (Klosko, 1995:129-130)

แนวคิดในเชิงดังกล่าวเมื่อนำมาเชื่อมโยงกับแนวคิดประชาธิปไตยมีผลทำให้ระบอบประชาธิปไตยปรากฏเป็นระบอบการปกครอง ที่ความสัมพันธ์ของทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่ระบอบการปกครอง ค่านิยม ศีลธรรม จนถึงการใช้ชีวิตของผู้คนดำเนินไปอย่างอิสระไร้ทิศทาง มีลักษณะของการเคลื่อนที่ในแบบเลื่อนไหลโดยปราศจากการควบคุม ไม่มีผู้ใดสามารถออกมาและยื่นขึ้นกล่าวอ้างถึงสิทธิ ความถูกต้องเด็ดขาดในเรื่องมาตรฐาน หรืออ้างอิงถึงกฎเกณฑ์ที่เป็นสากลในทางศีลธรรมและคุณธรรม กระทั่งกลายมาเป็นบรรยากาศที่นิทเซ่เรียกขานว่า "ไม่มีสิ่งใดถูกต้องเป็นจริงอีกต่อไป ทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเกิดขึ้นและเป็นไปได้" (nothing is true, everything is permitted) (Nietzsche, 1968:8)

นอกจากนี้แล้วระบอบประชาธิปไตย ยังเป็นแหล่งรวมของแนวคิด ค่านิยมและคุณธรรมนานาประเภท ซึ่งดำรงอยู่ในแบบผสมปนเปกันอยู่โดยปราศจากการแยกแยะ (discernment) ภายใต้การจัดลำดับชั้น การให้ความสำคัญและให้คุณค่า ซึ่งเป็นประเด็นที่นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เมื่อนำมาพิจารณาจากมุมมองและแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของนิทเซ่ ที่วัด

ใน Daybreak นิทเซ่ใช้คำว่า 'homo pamphagus' บรรยายถึงรสนิยมการบริโภค แบบสวาปามทุกสิ่ง ไม่มีการแยกแยะ (an all-devouring man) ของมนุษย์สมัยใหม่ ส่วนใน Beyond Good and Evil อธิบายการใช้สัมพัทธ์ทางอวัยวะต่างของผู้คนสมัยใหม่ว่า มีตาเพื่อใช้สนองตอบความปรารถนาส่วนตัว มีมือเพียงเพื่อใช้ลูบคลำ และแตะสิ่งนี้มันดีสิ่งอื่นหน่อย โดยที่ไม่ได้สัมผัสรับรู้กับสิ่งต่างๆอย่างละเอียดอ่อนและลึกซึ้งจริงจัง

มาตรฐานสังคมการเมืองที่ดีและระบอบการปกครองที่สมบูรณ์ผ่านความสามารถในการประเมินคุณค่าต่างๆ (revaluation of all values) การขาดคุณสมบัติดังกล่าวของระบอบประชาธิปไตยจัดเป็นข้อบกพร่องที่รุนแรง จึงทำให้ระบอบประชาธิปไตยในสายตาของนิทเช่ ได้รับการพิจารณาตัดสินว่าเป็นระบอบการปกครองที่เสื่อม

แนวคิดในเรื่องของสิทธิ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันอย่างเสมอหน้า (universal suffrage) คือสิ่งที่ระบอบประชาธิปไตยพยายามผลักดัน ดำเนินการสร้างให้เกิดขึ้นในทุกปริมณฑล ตั้งแต่การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษามาจนถึงเรื่องเพศ ได้กลายมาเป็นพื้นฐานในการสนับสนุนและอนุญาตให้บุคคลแต่ละบุคคล ใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานความเป็นอิสระ ไม่มีความจำเป็นต้องพึ่งพิงพึ่งพา และขึ้นอยู่กับบุคคลผู้ใดอีกต่อไป ซึ่งมีผลต่อการกำหนดความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมการเมืองให้ดำเนินไปในเชิงราบ (horizontal relation) คือความสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างไม่มีชั้นชั้นและมุ่งเน้นความมีเสรีภาพจึงมีลักษณะที่ค่อนข้างเลื่อนลอย ลักษณะดังกล่าวกลายเป็นเรื่องที่สร้างความน่าสะพรึงกลัว เพราะเป็นการปฏิเสธเรื่องของการแบ่งแยกชนชั้นทางสังคม (order of rank) ที่เป็นสาระและเงื่อนไขสำคัญอันจำเป็นสำหรับการเป็นระบอบการปกครองที่ดี นิทเช่บรรยายปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้เอาไว้ว่า "ในที่สุดเมื่อสมาชิกทุกคนของสังคมการเมือง มีความเชื่อว่าตัวเขามีสิทธิมีเสียงในทุกปัญหา ทุกคนเชื่อมั่นว่าตัวเขามีความสามารถเป็นผู้ตัดสินปัญหาและจัดการเรื่องราวต่างๆ ได้ด้วยตัวเอง เมื่อนั้นเส้นแบ่งระหว่างผู้ปกครองกับผู้ได้ปกครองเริ่มไม่มีความชัดเจน การเชื่อฟังผู้ปกครองก็เริ่มที่จะลดน้อยถอยลง จนอาจพัฒนากลายเป็นสังคมที่ไม่ต้องการลำดับชั้นของการบังคับบัญชา หรือการเชื่อฟังคำสั่งกันอีกต่อไป" (Nietzsche, 1968:458)

พัฒนาการของความเสื่อมภายใต้ระบอบประชาธิปไตย สามารถย้อนรอยเพื่อกลับไปดูถึงที่มาและแหล่งกำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำความเข้าใจผ่านรูปแบบของการก่อร่างสร้างตัวในความเป็นรัฐสมัยใหม่ ได้สถาปนาตัวเองมาจากการปลดแอก (emanicipation) ที่เคยอ้างอิงอยู่กับแนวคิดในเชิงจารีตประเพณี ในเรื่องผู้ปกครองและอำนาจที่ชอบธรรมและปราศจากเงื่อนไข

* หากพิจารณาจากงานเขียนเล่มสำคัญอย่าง Thus Spoke Zarathustra กับ The Will to Power เนื้อหาหลักของหนังสือทั้งสองเล่มคือการเป็นกระบอกเสียง ให้กับแนวคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใหม่ (revaluation of all values) โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน Thus Spoke Zarathustra บทที่ว่าด้วย Of the Thousand and One Goals นิทเช่ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณค่า ซึ่งกล่าวเปรียบเทียบเอาไว้ว่า 'การประเมินคุณค่าคือการสร้างสรรค์การให้คุณค่าทรงคุณค่าอยู่ในตัวของมันเอง นับเป็นสุดยอดแห่งอัญมณี... คุณค่าจะปรากฏขึ้นเมื่อผ่านการประเมินคุณค่า หากปราศจากการประเมินคุณค่า การดำรงอยู่ของมนุษย์ก็เป็นสิ่งที่ว่างเปล่า'

นอกจากนี้มีการนำเอาแนวคิดทางศาสนจักร ไปทำการปรับและแปลงเพื่อนำมารับใช้อาณาจักร (secularization of political authority) * ที่ได้ประสานและมีความสอดคล้องไปในเส้นทางเดียวกับแนวคิดประชาธิปไตย ซึ่งนิทเชวิเคราะห์ลงไปในรายละเอียดเอาไว้ว่า “ยุคสมัยแห่งความเป็นประชาธิปไตย คือช่วงเวลาที่ผู้คนละทิ้งความเชื่อและความศรัทธาในสิ่งที่สูงส่งเอาไว้เบื้องหลังตัวเขา ในทางกลับกันนั้นทางฝ่ายของปัจเจกบุคคลกลับมีความเชื่อมั่นว่า ตัวพวกเขามีศักยภาพในการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างสมบูรณ์และยุติธรรม รวมไปถึงมีหน้าที่รับผิดชอบได้เกือบทุกบทบาท แต่ในความเป็นจริงที่บังเกิดขึ้นมาพบเหตุการณ์ดังกล่าว ถูกพิจารณาว่าเป็นเพียงแค่เรื่องของ การทดลอง หรือลงมือกระทำโดยมิได้มีการตระเตรียมมาก่อน ปรัชญาการณดังกล่าวสำหรับข้าพเจ้านับว่าเป็นยุคสมัยที่มีความบ้าคลั่งอย่างถึงที่สุด อันมีที่มาจากเกิดขึ้นจากบุคคลผู้ที่เป็นเพียงผู้แสดง ได้ยกสถานะตัวเองก้าวขึ้นมาเป็นเจ้านายและชนชั้นผู้ปกครอง” (Nietzsche, 1974:302-303)

ภายใต้แนวคิดของระบอบประชาธิปไตย ในรูปแบบที่ได้ปล่อยเสรีอนุญาตให้เกิดการกลับหัวกลับหางและการสลับที่กันระหว่างผู้ปกครองและผู้ได้ปกครอง สามารถดำเนินไปในแบบที่ไร้ทิศทางและกฎเกณฑ์ เพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงแนวคิดในเรื่องดังกล่าว นิทเชได้ย้อนกลับไปยังช่วงเวลาที่นับเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิด ดำเนินอยู่ในช่วงของการปฏิรูปทางศาสนา (Age of Reformation) ซึ่งเป็นการมอบเสรีภาพให้แก่บุคคลในการเลือกนับถือศาสนา ถือเป็นจุดกำเนิดของแนวคิดที่เป็นองค์ประกอบสนับสนุนคุณสมบัติของความเป็นปัจเจกบุคคลเกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย นิทเชได้กล่าวถึงปรัชญาการณที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในการรับรู้เกี่ยวกับตัวเองในทางสังคมการเมืองเอาไว้ว่า “การปฏิรูปทางศาสนาของนิกายลูเธอร์ นับเป็นก้าวอย่างอันสำคัญของการปลุกเร้า สร้างความปั่นป่วนให้เกิดขึ้นกับความคิดและจิตใจของแต่ละบุคคล ในความกระหายที่จะแสวงหาความมีอิสรภาพ อันหมายถึงความรวมไปถึงความเชื่อมั่นในสิทธิและเสรีภาพของตัวเอง” (Nietzsche, 1974:312)

* อาทิแนวความคิดของความเป็นจิตวิญญาณ อันเป็นอมตะทำลายล้างไม่ได้ถูกนำมาเป็นแนวคิดในเรื่องอำนาจ อิทธิพลและเจตจำนงเสรี (free will) แนวความคิดเกี่ยวกับคำมั่นสัญญาในการเข้าถึงอาณาจักรของพระเจ้า (Kingdom of God) นำมาสู่การสร้างชุมชนทางการเมืองและการสร้างความสุขของผู้คนทั้งปวง (happiness for all) แนวความคิดความเสมอภาคของทุกดวงวิญญาณต่อหน้าพระเจ้า นำมาสู่เรื่องของความเสมอภาค ทางสิทธิทางการเมืองและกฎหมาย (โปรดดู Keith Ansell-Pearson, An Introduction to Nietzsche as Political Thinker. (Cambridge:Cambridge University Press, 1994).,p.85.

** ใน The Will to Power นิทเชกล่าวถึงการปฏิรูปทางศาสนาของยุโรป ได้สร้างให้ทุกคนรู้สึกตัวว่ามี วิจารณ์ญาณสำนึกผิดชอบชั่วดี สามารถที่จะเป็นเจ้านายดูแลปกครองและรับผิดชอบชีวิตของตัวเองได้ (everyone

ประเด็นต่อมาซึ่งนิทเซ่ใช้อธิบายเพื่อวิพากษ์ความเสื่อมของระบอบประชาธิปไตย มาจากการที่ระบอบการปกครองได้เอื้ออำนวยและให้ความสำคัญกับผู้คนจำนวนมาก ที่มานี้กำลังรวมตัวกันปรากฏอยู่ในรูปของฝูงชน (mass) พร้อมกับคุณลักษณะที่ตั้งอยู่บนฐานคุณธรรมในแบบสัตว์ฝูง (herd virtue) ส่งผลกระทบทำให้สังคมการเมืองและระบอบการปกครองต้องดำเนินไปในลักษณะที่ให้ความสำคัญและเอาอกเอาใจผู้คนจำนวนมาก นิทเซ่บรรยายบุคลิกลักษณะที่เกิดขึ้นเอาไว้ว่า “ฝูงชนปรากฏอยู่ในทุกสถานที่ เป็นทั้งผู้มีการศึกษาและไร้การศึกษา ฝูงชนเป็นมนุษย์ผู้ที่ไม่กล้าแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองออกมา แต่จมอยู่กับความปรารถนาในการมีชีวิตอันรุ่งโรจน์ สะดวกสบายมุ่งตอบสนองต่อความอยากในทางวัตถุ” (Nietzsche, 1968:459)

นิทเซ่ได้วิเคราะห์ถึงผลกระทบของคุณธรรมในแบบสัตว์ฝูงที่ได้อุบัติขึ้นมาต่อจิตวิญญาณ ความคิด ความเป็นอยู่ของผู้คนไปจนถึงระบอบการปกครองเอาไว้ว่า “รูปแบบของความเป็นประชาธิปไตยได้สร้างความเสื่อมให้เกิดขึ้นกับสถาบันและองค์กรต่างๆทางการเมือง ความเสื่อมยังได้ลงลึกและขยายไปถึงคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ ที่ดำเนินอยู่ในลักษณะของการเสื่อมถอย ได้สร้างตัวตนของสมาชิกในชุมชน ไปสู่ความเป็นธรรมดาสามัญ (mediocratisation) เป็นมาตรการทำการปรับให้ทุกคนลงมาอยู่ในระดับเดียวกัน (levelling-down) โดยผ่านการทำลายแรงขับพื้นฐานที่อันตรายและทรงอำนาจที่มีอยู่ภายในตัวของมนุษย์แต่ละคนลง ผลที่เกิดตามมาคือการใช้ประโยชน์จากความขยันขันแข็ง การเป็นคนงานหรือลูกจ้างที่มีจิตใจยินดีพร้อมให้บริการ เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าระบอบประชาธิปไตย คือกระบวนการที่มีทั้งความละเอียดย่อน ความแยบยลและซับซ้อนของการเตรียมมนุษย์เพื่อไปสู่ความเป็นทาส หรือการเป็นสัตว์ฝูงที่สมบูรณ์แบบ...นอกจากนี้ระบอบประชาธิปไตยคือความเสื่อมถอยในแบบรวมหมู่ของมนุษย์ (collective degeneration) ซึ่งก็คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ได้ลดระดับ ความเป็นมนุษย์ไปสู่

his own priest.) ขณะที่ใน Human, All Too Human นิทเซ่ใช้การเปรียบเทียบความเป็นปัจเจกบุคคลเสมือนกับการเป็นสถาปนิกให้กับโชคชะตาของตัวเอง (the architect of his own fortune) นักวิชาการในทางทฤษฎีการเมืองอย่าง Quentin Skinner ให้ความสำคัญกับยุคของการปฏิรูปทางศาสนา (Age of Reformation) และ ลัทธิลูเธอร์ (Lutheranism) ที่ทรงอิทธิพลต่อพัฒนาการและเป็นรากฐานให้กับแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดในเชิงสมบูรณาญาสิทธิราช กับระบอบรัฐธรรมนูญนิยม (โปรดดูรายละเอียดใน Quentin Skinner, The Foundations of Modern Political Thought: Volume Two, The Age of Reformation. (Cambridge: Cambridge University Press, 1978)..pp.1-12)

ความเป็นสัตว์ฝูงโดยสมบูรณ์ (animalization of man) มีหน้าซ้ำยังเป็นสัตว์ที่มีลักษณะทั้งเล็กและแคระแกร็นรวมอยู่ในตัว” (Nietzsche, 1990:126-127)

ภายใต้เลื้อยคลุมที่เกิดมาจากการรวมตัวของผู้คนจำนวนมาก ในรูปลักษณะของฝูงชน สิ่งเหล่านี้เมื่อได้พิจารณาลึกลงไปในรายละเอียดและองค์ประกอบต่างๆแล้วจะพบว่า ประกอบขึ้นด้วยเหล่าสมาชิกผู้ซึ่งมีความอ่อนด้อยและอ่อนแอทั้งด้านร่างกาย จิตใจไปจนถึงสถานะที่เป็นอยู่ในทางสังคมการเมือง จึงส่งผลทำให้ระบอบประชาธิปไตยกลายมาเป็นแหล่งรวมของผู้คนที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นคนจน คนอ่อนแอ คนโง่ ไปจนถึงผู้ที่ป่วยไข้ทางจิตวิญญาณ การมีสมาชิกที่ประกอบขึ้นด้วยบุคคลประเภทดังกล่าว มีผลทำให้ระบอบประชาธิปไตยกลายมาเป็นระบอบการปกครองที่คนจำนวนมาก หรือฝูงชนเก็บซ่อนอารมณ์ความรู้สึกในลักษณะของความริษยา รวมหมู่^{***} ต่อผู้ปกครองและคนส่วนน้อยที่มีคุณสมบัติต่างๆเหนือกว่า มีความสูงส่งกว่าและสมบูรณ์กว่า โดยสามารถทำลายคุณสมบัติอันเหนือกว่าของคนส่วนน้อยเหล่านั้นทิ้งไป พร้อมสถาปนาให้คุณค่ากับความอ่อนแอ ความอ่อนด้อยที่ตัวเองมีอยู่ ผ่านการเรียกขานชื่อของมันขึ้นมาเสียใหม่ว่าเป็นความดี ความยุติธรรมและความน่าสงสาร (Nietzsche, 1969:189-190)

นิทเช่บรรยายถึงปฏิกริยาที่ฝูงชนและบุคคลผู้ที่อ่อนแอกว่าได้แสดงออกสู่สังคมการเมืองว่า "ในระบอบประชาธิปไตยที่ฝูงชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอยู่นั้น มีพลังสามอย่างได้แอบซ่อนเอาไว้ กล่าวคือหนึ่งสัญชาตญาณของฝูงชนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ที่แข็งแรง ดำรงความเป็นบุคคลผู้มีอิสระเป็นตัวของตัวเอง พลังต่อมาได้แก่สัญชาตญาณของผู้ที่ต้องเผชิญหน้ากับความทุกข์ยาก ในลักษณะของบุคคลผู้ตกเป็นเบี้ยล่าง ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อบุคคลผู้ที่มีโชคลาภพร้อมความสำเร็จและสุดท้ายได้แก่ พลังที่มาจากสัญชาตญาณของคนธรรมดาสามัญ เกิดเป็นปฏิปักษ์ต่อบุคคลผู้มีความสามารถอันดีเลิศ" (Nietzsche, 1968:156) เมื่อพิจารณาถึงพลังต่างๆที่ฝูงชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้ปลดปล่อยออกมา นั้น กลับกลายเป็นพลังมาจากปฏิกริยาในทางด้านลบ ซึ่งล้วน

* นิทเช่ยังได้ใช้อุปมาเปรียบเทียบฝูงชนจำนวนมากที่อุบัติขึ้นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ว่าเป็นเพียงแค่เม็ดทราย (sand) ที่มีความเหมือนกันทั้งในด้านของรูปลักษณะ ขนาดและสีสัน

** ใน Thus Spoke Zarathustra นิทเช่กล่าวในลักษณะของการเปรียบเทียบถึงฝูงชนว่ามีความรู้สึกเชื่อมั่นและที่กักเอาว่าตัวเองมีความเฉลียวฉลาดกว่า แต่แท้ที่จริงแล้วไม่แตกต่างไปจากนิ้วมือ (fingers) ที่ขาดศักยภาพและไม่สามารถเรียนรู้ถึงการรวมตัวกันขึ้นมาเป็นกำปั้นได้ (fist)

แล้วมีที่มาจากอารมณ์ของความขุ่นเคือง ความโกรธแค้น ความริษยาและความต้องการแก้แค้น เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าระบอบประชาธิปไตย ที่เมื่อพิจารณาจากรูปลักษณะภายนอก สามารถมองเห็นภาพ ของการอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติของกลุ่มผู้คนที่มีความ หลากหลาย อันเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับภาพที่ได้บรรยายมาในช่วงต้นของนิทเซ ที่วาดภาพให้ ระบอบประชาธิปไตยกลายเป็นเวทีของการเผชิญหน้า ในแบบที่พร้อมจะลงมือทำ สงคราม (ที่ไม่เปิดเผย) กันระหว่างผู้คนส่วนน้อยแต่มีความสมบูรณ์ แข็งแรงและเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางจิตวิญญาณมากกว่าคนจำนวนมากที่อ่อนแอและอ่อนด้อย

นอกจากนี้ นิทเซยังมีมุมมองต่อระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าได้ถูก สถาปนาขึ้นมาเป็นระบอบการปกครองที่มีการเอื้ออำนวย พร้อมทั้งตอบสนองต่อความต้องการ ของฝูงชน ซึ่งตั้งเป้าหมายเพื่อการมีชีวิตที่มีความสุข เต็มไปด้วยความสะดวกสบายและความ ปลอดภัยทั้งในชีวิตความเป็นอยู่และทรัพย์สิน โดยประเด็นดังกล่าวยังกินความหมายรวมไปถึงการ ดำรงอยู่ของรัฐในสภาวะที่เรียกว่า ทางการเมืองประสาสนสอดคล้องไปกับความเป็นอยู่ของฝูงชนผู้ได้ ปกครอง ในลักษณะที่นิทเซบรรยายเอาไว้ว่า “คนจำนวนมากได้ถือกำเนิดขึ้นและรัฐบาลเองได้ถูก ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อมนุษย์ประเภทที่เหลือขอเหล่านี้ (superfluous) หลังจากนั้นรัฐเองก็ได้หลงล่อ ลงมือ เคี้ยวกลืนกินผู้คนเหล่านี้เพื่อใช้เป็นอาหารเลี้ยงปากท้อง” (Nietzsche, 1969:76)

นิทเซพิจารณาว่าปรากฏการณ์ทางการเมืองภายใต้รูปแบบมวลชนที่เกิดขึ้นมานั้น ดำเนิน ไปในลักษณะที่ขัดแย้ง ตรงกันข้ามกับแนวคิดที่ต้องการสร้างมนุษย์พันธุ์พิเศษ ที่จิตวิญญาณและ สติปัญญา มีความสมบูรณ์สูงส่งและเหนือกว่าผู้คนโดยทั่วไป (higher type) หรืออภิมนุษย์ (ubermensch) โดยนิทเซได้โจมตีระบอบการปกครองที่มี เป้าหมายเพื่อรับใช้ฝูงชนคนจำนวนมาก เอาไว้ว่า “ศีลธรรมแบบฝูงสัตว์ได้รับชัยชนะและมีอำนาจครอบครองอยู่ในมือ ที่จะนำไปสู่การมีทุ่ง หญ้าอันกว้างใหญ่และเขียวขจี โดยใช้มันเป็นสิ่งรับประกันพร้อมกับบ่งบอกถึงการมีชีวิตที่มี ความสุข ความสะดวกสบาย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินบนโลกใบนี้ และหากว่าสิ่ง ดังกล่าวสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี ฝูงสัตว์เหล่านี้จะได้ตั้งความหวัง สร้างความฝันไว้ว่าพวกเขา อยู่อาศัยกันได้โดยปราศจากผู้นำฝูง ที่ได้นำมาสู่การนำเสนอแนวคิดว่าด้วยสิทธิอันเท่าเทียม

รวมไปถึงมีความเห็นอกเห็นใจแก่ผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก มิหนำซ้ำยังมีความเชื่ออย่างมั่นอกมั่นใจว่า ความทุกข์ยากเป็นสิ่งที่สามารถถูกขจัดให้หมดสิ้นลงไปได้” (Nietzsche, 1968:502)

นิทเซ่กับ : การโจมตีและวิพากษ์แนวคิดว่าด้วยสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค
และความเป็นปัจเจกชนนิยมในฐานะสัจตถะของระบอบประชาธิปไตย

นิทเซ่พิจารณาถึงสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเป็นปัจเจกชนนิยม (individualism) ซึ่งถือเป็นแนวคิดสำคัญในฐานะของการเป็นรากฐานสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย จัดได้ว่าเป็นแนวคิดที่ดำรงอยู่ในลักษณะที่ประสานสอดคล้องและมีการเชื่อมโยงระหว่างกัน ทำให้การศึกษาและการทำความเข้าใจของแนวคิดต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถที่จะแยกขาดจากกันได้ นอกจากนี้แนวคิดในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเป็นปัจเจกชนนิยมยังถูกจัดให้เป็นแนวคิดที่เอื้ออำนวย คอยสนับสนุนและสร้างความชอบธรรมให้การดำรงอยู่และกิจกรรมต่างๆ ในทางการเมือง ของผู้คนจำนวนมากที่นิทเซ่เรียกขานว่าฝูงชน เป็นสิ่งซึ่งดำเนินไปในลักษณะที่ขัดแย้งและตรงกันข้ามกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับระบอบการปกครองของนิทเซ่ ที่เป้าหมายของตัวระบอบการปกครอง ถูกมอบหมายมาให้มีหน้าที่และพันธกิจในการสร้างและปลูกฝังคุณธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศของมนุษย์ (human excellence) การเป็นมนุษย์ที่มีความสามารถกว่ามนุษย์ส่วนใหญ่ (higher type) ปรากฏอยู่ในรูปของวีรบุรุษ (hero) อัจฉริยะ (genius) และอภิมนุษย์ (ubermensch)

ดังนั้นแนวคิดในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเป็นปัจเจกบุคคลของระบอบประชาธิปไตย จึงตกเป็นเป้าหมายหลักของการโจมตีและวิพากษ์วิจารณ์จากทางฝ่ายนิทเซ่ ซึ่งที่มาของแนวคิดอันเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย ดังกล่าวในข้างต้นนั้นสามารถที่จะกล่าวได้ว่ามีพัฒนาการพร้อมประวัติศาสตร์ความเป็นมา ในฐานะเป็นมรดกตกทอดมาจากยุคของการปฏิรูปทางศาสนาในยุโรป (Age of Reformation) และยุคสมัยแห่งแสงสว่างทางภูมิปัญญา (Age of Enlightenment) โดยการประสานและหลอมรวมแนวคิดของทั้งสองยุค ได้ส่งผลทำให้เกิดเนื้อหา รูปแบบและโครงสร้างทางความคิดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในทางการเมืองได้ปฏิเสธและดำเนินอยู่ในลักษณะของการตัดขาดจากความเป็นจารีตประเพณี

นำตั้งข้อสังเกตว่าคริสตศาสนาเองนั้นตั้งเป้าหมายสูงสุดเอาไว้ที่เรื่องของความเป็นอิสระหรือพันธกิจ ในการปลดปล่อยผู้คนจากความทุกข์ยากลำบาก (suffering) ซึ่งถือได้ว่าดำเนินไปบนเส้นทางเดียวกับชีวิตความเป็นอยู่ของฝูงชนที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากความทุกข์ยาก ความลำบากและปรารถนาชีวิตที่แสนสะดวกและสบาย

(tradition) ซึ่งที่ผ่านมามีอยู่ภายใต้อิทธิพลและแนวคิดของทางศาสนาจักร หรือการมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่อ้างอิงเรื่องราวทางด้านเทพปกรณัม (myth) และการอ้างอิงถึงการโกหกที่สูงศักดิ์ (noble lies)

แนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นรากฐานอ้างอิง ให้กับที่มาและใช้อธิบายเพื่อสร้างความชอบธรรม ให้เกิดขึ้นกับการดำรงอยู่ของสิ่งที่เรียกว่า “ความทรงพลังและความชอบธรรมของอำนาจหน้าที่” (authority) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของสังคมการเมือง จากสังคมแบบจารีตประเพณี (tradition) มาสู่สังคมสมัยใหม่ (modern) ทำให้แนวคิดทางศาสนา ความคิดในเชิงเทพปกรณัม ไปจนถึงอุดมการณ์ในแบบของการโกหกที่สูงส่ง (noble lies) ที่สังคมจารีตเคยใช้อ้างอิงอยู่เป็นสิ่งที่ไม่อาจนำมาใช้งานได้อีก ในส่วนสังคมการเมืองเองก็ลงมือทำสงครามโจมตีทำลายความน่าเชื่อถือของจารีตประเพณี ซึ่งเป็นเรื่องราวที่นิทเชียมรับและบรรยายไว้ว่า “สัญชาตญาณและเจตนารมณ์ของจารีตประเพณี คือสิ่งที่โดนโจมตีในแบบที่หนักหน่วงจากโลกยุคปัจจุบัน สถาบันใดก็ตามที่เชื่อมโยงหรือได้อ้างอิงอยู่กับความเป็นจารีตประเพณี ถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้คนบนโลกสมัยใหม่นี้ไม่อาจยอมรับได้ นอกจากนี้ความคิดและการดำเนินการต่างๆของโลกสมัยใหม่ในทุกวันนี้ ต่างเป็นไปในแนวทางเพื่อขจัดและถอนรากแนวคิดที่ยังยึดติดและมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงอยู่กับจารีตประเพณีแทบทั้งสิ้น มุมมองที่มีต่อความเป็นจารีตประเพณีถูกพิจารณาว่าเป็นพันธนาการ กลายมาเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมเรียนรู้ และรับรู้ถึงมัน แต่ในส่วนตัวกลับปฏิเสธและไม่ต้องการมัน” (Nietzsche, 1968:43)

นิทเชให้ความสำคัญกับแนวคิดและเนื้อหาคำสั่งสอนของศาสนาที่ส่งผลมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความศรัทธาของผู้คนจำนวนมาก อันเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าไม่สามารถหาสิ่งอื่นใดมาทดแทนได้ โปรดดูความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางศาสนาที่เป็นรากฐานสนับสนุน สร้างความชอบธรรม รวมไปถึงการเป็นเครื่องมือในทางอุดมการณ์ให้กับตัวผู้ปกครองและระบอบการปกครองได้ใน Human, All Too Human ในความเรียงที่ 472 นอกจากนี้นิทเชยังตั้งข้อสังเกตถึงการให้ความสำคัญ รวมไปถึงสำนึกถึงความเป็นประวัติศาสตร์ของผู้คนสมัยใหม่ (historical sense) เป็นสิ่งที่นำไปสู่การทำลายความน่าเชื่อถือของความเป็นจารีตประเพณีและการอ้างอิงอยู่กับเรื่องราวในเชิงเทพปกรณัม (myth)

พริตจ็อฟ คาปรัวอธิบายและนิยาม ‘authority’ ว่าเป็นฐานที่มั่นคงแห่งการล่วงรู้และกระทำการ โดยการยกตัวอย่างเมื่อเราต้องการฐานอันมั่นคงที่จะล่วงรู้ เราจะต้องไปปรึกษาคาราที่รู้เรื่องนั้น เจกเช่นเดียวกันกับในยามที่เราป่วยไข้ก็ต้องไปพบนายแพทย์ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางการแพทย์แขนงที่สอดคล้องกับการป่วยไข้ (โปรดดูพริตจ็อฟ คาปรัว, โยงโยที่ซ่อนเร้น, วิชาปรัชญา พหุศาสตร์ วัชวิญญู และสว่าง พงศ์ศิริวัฒน์ (แปล) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมา, 2548, หน้า 117-119.

การเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่เคยอยู่ใต้ร่มเงาของจารีตประเพณีไปสู่สังคมสมัยใหม่ ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และจิตวิญญาณของผู้คนอันจะเป็นการปูทางไปสู่ระบอบประชาธิปไตยในที่สุด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่นิทเซ่บรรยายเอาไว้ว่า “ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับช่วงจังหวะจิตวิญญาณของผู้คน จากที่เคยพึงพอใจอยู่กับความละเอียดลออและกระจ่างแจ้งในทางจิตวิญญาณ ได้หักเปลี่ยนเส้นทางการใช้ชีวิตประจำวัน ไปสู่เรื่องของความสนุกสนานท่ามกลางสีสันทางด้านวัตถุ อยู่ท่ามกลางผู้คนหมู่มากมีชีวิตที่หมกมุ่นอยู่กับโลกของผัสสะและสิ่งที่สามารถสัมผัสได้” (Nietzsche, 1968:42)

สำหรับนิทเซ่แล้วการดำรงอยู่ของแนวคิด ตลอดไปจนถึงอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งอันทรงคุณค่าและคงความสำคัญในฐานะที่มันเป็นสิ่งทำการหล่อเลี้ยง สร้างความชอบธรรมให้กับผู้ปกครอง รวมไปถึงก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ความเป็นระเบียบแบบแผน ความเป็นปึกแผ่นให้กับสังคมการเมืองมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ถูกนิทเซ่วิเคราะห์เอาไว้ว่า “ในการที่ระบอบการปกครองและสถาบันทางการเมือง สามารถดำรงอยู่ได้โดยที่รอดพ้นไปจากเงื้อมมือของความเสื่อมได้นั้น ระบอบการเมืองและสถาบันทางการเมืองเหล่านั้นเอง จะต้องถือครองเจตจำนงและสัญชาติญาณที่ต่อต้านกับความคิดในเชิงเสรีนิยม อันประกอบขึ้นด้วยเจตจำนงที่จะกลับไปสู่การอ้างอิงอยู่กับจารีตประเพณี (tradition) นำมาประสานเข้ากับเรื่องของ ‘ความทรงพลังและชอบธรรมของอำนาจหน้าที่’ (authority) ซึ่งพิจารณาในฐานะเป็นสิ่งสำคัญที่ได้หลอมรวม สร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับระบอบการปกครองของมนุษยชาติมารุ่นแล้วรุ่นเล่า” (Nietzsche, 1990:105) ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองได้ถูกกำหนดออกมาอย่างชัดเจน ภายใต้โครงสร้างทางการเมืองที่อ้างอิงอยู่กับจารีตประเพณี

นอกจากสิ่งดังกล่าวข้างต้นแล้ว ‘ความทรงพลังและชอบธรรมของอำนาจหน้าที่’ (authority) ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง เป็นสิ่งที่ดำเนินอยู่ภายใต้บริบทของความสัมพันธ์ ที่ผ่านการแยกแยะออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันทางด้านสถานะ หน้าที่บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกในชุมชนการเมือง ที่เกิดขึ้นระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ หัวหน้าครัวเรือนกับข้าทาสบริวาร บิดากับบุตร และ

* นิทเซ่ยังได้เปรียบเทียบด้วยการยกตัวอย่าง เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างในวิถีชีวิตและสภาวะของจิตวิญญาณระหว่างคนสมัยเก่า ที่อยู่ใต้สังคมจารีตประเพณี กับคนสมัยใหม่ในสังคมปัจจุบัน โดยที่ฝ่ายแรกตื่นเช้าขึ้นมา นั่งสวนมนต์ ขณะที่คนสมัยใหม่กิจกรรมแรกที่มีคือการนั่งลงอ่านหนังสือพิมพ์หรือไม่ก็รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับโลกภายนอก

ผู้บังคับบัญชากับทหารภายใต้การบังคับบัญชา (Nietzsche, 1994:215-216) หรือหากกล่าวในความหมายของปรัชญาการเมืองคลาสสิก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ที่ดำรงอยู่ภายใต้แนวคิดสังคมแบบจารีตประเพณี ก็คือครัวเรือนที่ขยายใหญ่ (household writ large)

การปฏิเสธและตัดขาดจากรูปแบบทางจารีตประเพณี ในฐานะมรดกทางการเมืองการปกครองในอดีตของยุคสมัยใหม่ ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความเข้าใจในเรื่องของระบอบการปกครอง ซึ่งนิทเซ่ได้จับเอาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาทำการวัดและประเมินคุณค่า โดยได้มีคำตัดสินอธิบายออกมาว่า "ยุคของการปฏิรูปทางศาสนา (Age of Reformation) ซึ่งถือเป็นการให้กำเนิดปัจเจกบุคคลที่มุ่งแสวงหาเสรีภาพ ห้วงระยะเวลาที่ทุกคนเป็นผู้ที่มีวิจารณญาณเป็นของตัวเอง แต่ในความเป็นจริงแล้วมันกลับกลายมาเป็นข้ออ้าง มีไว้เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อกระทำตัวตามอำเภอใจ ขณะที่เสรีภาพที่เกิดขึ้นถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยสัญชาตญาณความอยากต่างๆที่เคยถูกห้ามไว้ในอดีต เป็นเสรีภาพที่ใช้เพื่อจับจวยและคว้าเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่ตัวเองต้องการ เพราะฉะนั้นเสรีภาพในลักษณะที่ได้กล่าวมานั้นจึงมีสภาพที่ไม่แตกต่างไปจากสุนัขบ้าที่ได้แหกกรงขังออกมา" (Nietzsche, 1968:57)

นิทเซ่ยังได้ตั้งคำถามพร้อมข้อสงสัยกับแนวคิดเสรีภาพ อันเป็นสิ่งที่ผู้คนต้องการและแสวงหาว่ามันเป็นสิ่งที่มีความหมายในตัวของมันเอง หรือในอีกด้านหนึ่งเสรีภาพกลายมาเป็นสาเหตุของความสูญเสียสิ่งที่เคยทรงคุณค่า ซึ่งนิทเซ่ได้ตั้งข้อสงสัยถึงแนวคิดในเชิงเสรีภาพเอาไว้ว่า "อนิจจา มีความคิดอันยิ่งใหญ่หลายประการ แต่แท้ที่จริงแล้วมิได้ทำอะไรไปกว่าเดิมสักอย่าง ร่องตะไคร้ที่ภายนอกพองลมแต่ข้างในกลับกลวงโบ๋ ท่านทั้งหลายที่เรียกตัวเองว่าอิสรชนนั้น ข้าพเจ้าอยากฟังความคิดหลักของท่าน มันไม่ใช่การหนีจากแอกหรือ (yoke) และท่านเองคิดว่าตัว

* ในฐานะนักปรัชญาการเมือง Hannah Arendt พิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่มาจากการตัดขาดจากจารีตประเพณีของอดีต ทำให้การปกครองของยุคสมัยใหม่ ที่เกิดขึ้นกับหลายประเทศในยุโรปช่วงต้นศตวรรษที่ยี่สิบ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ดำเนินอยู่ภายใต้การให้ความสำคัญกับเสรีภาพ ต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่เรียกว่า 'วิกฤตของอำนาจที่ชอบธรรม' (crisis of authority) โดยวิกฤตการณ์ดังกล่าวสร้างทั้งความตึงเครียดและความสับสนในทางความรู้และภูมิปัญญาของสังคม ที่ไม่อาจนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการชี้วัด ประกอบการตัดสินใจและแยกแยะให้เห็นถึงความแตกต่าง ที่ได้เกิดขึ้นระหว่างระบอบการปกครองที่มีความชอบธรรม กับระบอบการปกครองที่ขาดความชอบธรรม อันได้แก่ระบอบในแบบอำนาจนิยม (authoritarianism) ระบอบทรราชย์ (tyranny) และระบอบอำนาจนิยมแบบเบ็ดเสร็จ (totalitarianism) (โปรดดู Hannah Arendt, *Between Past and Future: Six Exercises in Political Thought*. (New York: The Viking Press, 1961. โดยเฉพาะอย่างยิ่งบท What is Authority?)

ท่านเองคู่ควรแก่การหนีจากแอกกระนั้นหรือ มันเป็นเรื่องอันน่าเศร้าใจในการที่ผู้คนจำนวนมากทำการเหยียดทั้งคุณค่าอันประเมินมิได้ของตนเอง เมื่อเขาสลัดภาวะผูกผันออกจากตน" (Nietzsche, 1969:89)

นอกจากนี้เสรีภาพพร้อมกับสิทธิที่เท่าเทียม ยังถูกนำมาใช้เพื่อเป็นคัสตราวุธทางความคิดของคนจำนวนมาก ที่ตกเป็นผู้ได้ปกครองในลักษณะของการเป็นเครื่องมือใช้ในการต่อกรและต่อกรสำหรับการช่วงชิงอำนาจ ที่ดำเนินไปพร้อมๆกับการเรียกร้องความยุติธรรมจากผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งนิตเชิวิเคราะห์การต่อสู้ที่เกิดขึ้นเอาไว้ว่า "สำหรับผู้ที่ขาดเสรีภาพ สิ่งที่คุณเหล่านี้ลงมือกระทำในขั้นตอนแรกก็คือเรียกร้องขอความยุติธรรมจากผู้มีอำนาจ หลังจากนั้นจะติดตามมาด้วยการกล่าวอ้างถึงเสรีภาพ เพื่อจะได้ใช้มันเป็นเครื่องมือและข้ออ้างในการหลบหนีจากผู้มีอำนาจ และสุดท้ายหากยังไม่ได้รับชัยชนะการมีสิทธิที่เท่าเทียมกันก็จะถูกนำมากล่าวถึงเพื่อเป็นการป้องกันอำนาจของผู้ที่เหนือกว่า" (Nietzsche, 1968:53)

ขณะที่มุมมองต่อแนวคิดเสรีภาพ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นกับคนจำนวนมากหรือที่นิตเชิเรียกขานว่าฝูงชนนั้น ดำเนินไปในรูปแบบที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการโจมตีและวิพากษ์ความมีเสรีภาพในเชิงลบ (negative freedom) เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามในทางกลับกันการเสนอทางออกหรือการยกระดับของการมีเสรีภาพ เป็นสิ่งที่นิตเชิได้กระทำควบคู่กันไปกับการโจมตีและวิพากษ์ สำหรับโจมตีและวิพากษ์ของเสรีภาพในเชิงบวก (positive freedom) ที่นิตเชินำเสนอขึ้นปรากฏอยู่ในรูปแบบที่ถูกอธิบายเอาไว้ว่า

"ความมีเสรีภาพคืออะไร เสรีภาพอันแท้จริงนั้นคือเจตจำนงในการรับผิดชอบตัวเอง ใช้มันเป็นสิ่งที่สงวนรักษาสิ่งที่เป็นของเราและสิ่งที่แบ่งเราออกจากผู้อื่น เป็นแรงกระตุ้นที่คอยสร้างให้บุคคลผู้นั้นไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก ความลำบากที่จะเกิดขึ้นกับการมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้เนื้อหาความสำคัญดังกล่าวแล้ว เสรีภาพยังกินความหมายถึงการที่สัญชาติญาณความเป็นชายชาติตรี (manly) ที่ซึ่งจิตวิญญาณยินดีเบิกบานในยามสงครามและการได้สัมผัสกับชัยชนะอยู่เหนือสัญชาติญาณอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัญชาติญาณในการแสวงหาความสุข ซึ่งสัญชาติญาณในรูปแบบดังกล่าวสำหรับข้าพเจ้าพิจารณาว่าเป็นเพียงความฝันที่จะมีชีวิตที่ดีของเหล่ามนุษย์ประเภทเจ้าของร้านค้า คริสต์ชน ฝูงวัว สตรีและผู้ที่ยินยอมขึ้นชมระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น... ในท้ายที่สุดนั้นเสรีภาพไม่ใช่สิ่งที่ผู้อื่นยกมาและหยิบยื่นให้ แต่เสรีภาพที่แท้จริง คือเสรีภาพที่ได้มาจาก

การที่บุคคลผู้นั้นใช้ความสามารถพิชิตเอาชนะจากการที่ตัวเองจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ” (Nietzsche, 1990:103-104)

สิทธิความเสมอภาค (equal right) เป็นแนวคิดต่อมาที่ถูกนิทเช่นำมาวิพากษ์วิจารณ์ โดยได้ย้อนกลับไปอธิบายถึงต้นกำเนิดและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของแนวคิดดังกล่าวว่า “ผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศส (French Revolution) คือการสถาปนาสิทธิความเสมอภาค หรือหากกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ได้ดำเนินอยู่ภายใต้ความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทั้งหลายมีความเท่าเทียมกัน แต่แนวความคิดดังกล่าวในความเป็นจริงสำหรับข้าพเจ้าแล้ว มันคือการปลดปล่อยสัญชาตญาณแห่งความเลื่อมของมนุษย์ที่อยู่ในประเภทโทสอารมณ์ (ressentiment) อันหมายถึงความถึงบุคคลผู้มีความคับข้องใจ (discontent) บุคคลผู้มีแรงขับในการทำลายล้าง มีแนวโน้มสูงที่จะนำพาสังคมการเมืองและระบอบการปกครองมุ่งไปสู่ความเป็นลัทธิอนาธิปไตยและสุญนิยม นอกจากนี้การปฏิวัติในตัวของมันเองยังเป็นช่องทางทำให้สัญชาตญาณในแบบทาส ความขี้ขลาดและความสามานย์ที่ถูกสยบ มีการเก็บซ่อนเอาไว้มาเป็นเวลานานได้เวลาถูกปลุกให้ตื่นขึ้นมา” (Nietzsche, 1968:461)

* เป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่าแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพและความเสมอภาคที่นิทเช่นำเสนอขึ้นมานั้นมีคุณสมบัติ พร้อมกับรายละเอียดในแบบที่สอดคล้อง สามารถนำไปเชื่อมโยงกับแนวคิดเสรีภาพของชาวกรีกโบราณ โดยมุ่งเน้นไปถึงความเสมอภาคในการมีเสรีภาพทางการเมือง (equal political liberty) ซึ่งถูกเรียกขานว่าเป็นประชาธิปไตยของเหล่าอริชนที่ได้ดำเนินไปพร้อมกับการให้ความสำคัญและอุทิศตัวกับการมีชีวิตในทางสาธารณะ หรือทางการเมือง อันสามารถพบเห็นได้จากบุคคลผู้ที่มีสถานะภาพเป็นพลเมืองชาวเอเธนส์ (โปรดดู Benjamin Constant, Political Writings. Trans and ed. Biancamaria Fontana (New York:Cambridge University Press, 1988..pp.134-156.

** การอธิบายสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับการเป็นสัตว์การเมืองของมนุษย์ ในยุคสมัยใหม่ที่ตั้งอยู่บนอุดมคติเหตุผลนิยมนั้น (modern rationalism) ความเป็นสัตว์การเมืองถูกชูขึ้นมาในฐานะตัวแทน (agent) และผู้แสดง (subject) ภายใต้รูปลักษณะของการเป็นปัจเจกบุคคล ผู้มีสิทธิ เสรีภาพ ความมีเหตุผล (rationality) เจตจำนงเสรี (free will) ถึงพร้อมด้วยจิตสำนึกทางศีลธรรม (moral choice) ที่จะติดตามมาด้วยความรับผิดชอบ (responsibility) การมีวิจรรณญาณ (conscience) และความคิดที่เป็นของตัวเองในลักษณะที่แยกจากสังคม (autonomous) โดยเมื่อองค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้ ได้มารวมอยู่ในที่เดียวกันก็จะเกิดสิ่งที่เรียกว่า ‘ปัจเจกบุคคลผู้รับผิดชอบและปกครองตัวเองได้’ (sovereign individual) (โปรดดู Mark E. Warren, Nietzsche and Political Thought. (Cambridge:The MIT Press, 1981)..pp.8-9.

แนวคิดที่ว่าด้วยสิทธิความเสมอภาคที่ผ่านการเรียกร้องและรณรงค์ต่อสู้ในทางการเมือง ในที่สุดก็ถูกผู้คนที่อ่อนแอกว่า มีความอ่อนด้อยในทางพลังกำลังและความสามารถและผู้ที่ได้ปกครอง หนีบยกนำมาใช้เป็นข้อต่อรอง ไปจนถึงเป็นคุณธรรมข้ออ้างกับผู้ที่ยิ่งแกร่งกว่า ใช้เป็นอาวุธในทางการเมืองล้มล้างผู้ปกครอง ซึ่งปรากฏการณ์ของเหล่ามวลชนที่ออกมาเรียกร้องในเรื่องของสิทธิความเสมอภาคถูกทวนนิเทศ สาธยายพฤติกรรมในทางการเมืองดังกล่าวไว้ว่า “เราต้องแสดงออกถึงความแค้นเคืองและโกรธเกรี้ยว ออกมาต่อหน้าผู้คนที่ไม่ใช่พรรคพวกของเราและด้วยเจตจำนงของความเสมอภาค (will to equality) ซึ่งเราจะเรียกขานมันในนามของคุณธรรมจะเป็นสิ่งที่ถูกตะโกนออกมา เพื่อให้เป็นอาวุธต่อสู้พาดฟันกับทุกสรรพสิ่งที่มีอำนาจและมีความสมบูรณ์กว่า... ความเสมอภาคจึงเป็นเสมือนหนึ่ง ทหาราชแห่งความบ้าคลั่งของบุคคลผู้ไร้ความสามารถส่งเสียงกรีดร้องออกมา นอกจากนี้ยังเป็นทหาราชแห่งความอยากที่ได้แอบซ่อนตัวของมันเอง อยู่อย่างลึกลับภายใต้เสื้อคลุมแห่งคุณธรรมของกลุ่มบุคคลผู้มีความอ่อนแอและป่วยไข้” (Nietzsche, 1969:123)

เพราะฉะนั้นความเสมอภาคที่แสดงออกมาจึงเปรียบเสมือนอาวุธของผู้คนส่วนใหญ่ ซึ่งในรายละเอียดก็คือบุคคลผู้ที่มีความอ่อนแอกว่าและมีความสามารถที่ด้อยกว่า ได้หนีบยกมันขึ้นมาใช้โดยมุ่งเป้าหมายไปที่การกระชากดึงเอาคนส่วนน้อยที่เหนือกว่า คนที่มีความสมบูรณ์และแข็งแกร่งกว่า ให้ลดระดับมาอยู่ในระดับเดียวกับตนเอง ซึ่งก็คือความปรารถนาที่จะทำให้คนทุกคนกลายเป็นคนแบบเดียวกันชนิดเดียวกัน (levelling-down) ไปจนถึงเกิดความอ่อนแอในแบบเสมอหน้ากัน (Heller, 2002:110)

นอกจากนี้แล้วความเสมอภาคยังเป็นการเชื่อมโยงและผูกติดตามมาด้วยรูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะต่างตอบแทน (reciprocity) เป็นความสัมพันธ์โดยที่ดังเป้าหมายจะสร้างให้ปรากฏขึ้นมาระหว่างคนที่มีฐานะ ความสามารถและคุณสมบัติที่แตกต่างกัน แต่นิทเซพิจารณาว่าพฤติกรรมที่ดำเนินภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะต่างตอบแทน นอกจากจะเป็นการ

* รูปแบบและแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของลัทธิอนาธิปไตย ลัทธิสังคมนิยมและแนวคิดในการปฏิวัติต่างๆเหล่านี้ นั้น นิทเซได้ตีความโดยจัดให้เป็นการเมืองในแบบมวลชน รูปแบบและแนวคิดทางการเมืองดังกล่าว ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการปลดปล่อยพลังของความเคียดแค้น ซึ่งมีต้นตอมาจากการที่ต้องตกเป็นผู้ได้ปกครอง เป็นผู้ที่ยอ่อนแอกว่า มีชีวิตต้องประสบกับความทุกข์ยาก ความลำบาก ส่วนทางออกและการแก้ปัญหา มาจากการหาสิ่งที่จะมาเป็นเครื่องปลอบประโลม ทำให้ต้องหันกลับไปมองหาสิ่งที่จะมารับผิดชอบ หรือการหาแพะรับบาปและ ในที่สุดได้มาลงเอยที่การลุกขึ้นมากล่าวโทษผู้ปกครอง หรือบุคคลผู้ที่แข็งแกร่งกว่า มีชีวิตที่สมบูรณ์กว่าว่าเป็นต้นเหตุและที่มาของความเลวร้ายต่างๆ

บิดเบือนความเป็นจริงแล้ว ยังเป็นการทำลายคุณสมบัติและความสามารถในแบบเฉพาะตัวที่มีอยู่ของมนุษย์แต่ละคนลงไปอีกด้วย ซึ่งนิทเซ่ได้คัดค้านและโจมตีความพยายามในการที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าวเอาไว้ว่า “พฤติกรรมในแบบต่างตอบแทน สำหรับข้าพเจ้านับเป็นความสามานย์ที่พยายามยัดเยียดให้บุคคลผู้นั้นลงมือทำสิ่งที่เขาไม่อยากจะกระทำ หรือไม่เช่นนั้นเป็นความต้องการให้บุคคลผู้นั้นเป็นในสิ่งที่เขาไม่อยากจะเป็นและไม่สามารถจะเป็นได้ (ดี) โดยในความเป็นจริงแล้วบุคคลแต่ละบุคคลนั้นไม่สามารถตอบแทนกลับคืนสิ่งที่ได้รับมา กลับไปในแบบที่สมบูรณ์เหมือนเดิม อันมีสาเหตุเนื่องมาจากบุคคลแต่ละบุคคลมีคุณลักษณะที่แตกต่างเฉพาะตัว และทำสิ่งที่เฉพาะตัวเท่านั้น” (Nietzsche, 2003:226)

นิทเซ่เห็นว่าระบอบประชาธิปไตยกับความพยายาม ในการที่จะทำให้มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันนั้น ในท้ายที่สุดผลลัพธ์และความต้องการก็คือ การสร้างความอ่อนแอในแบบเสมอภาคกัน อันเป็นสิ่งที่ดำเนินไปในลักษณะที่ขัดแย้งและสวนทางกับแนวคิดในเชิงอุดมคติว่าด้วยความเสมอภาค ที่สามารถสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นติดตามมา นิทเซ่ได้วิเคราะห์นำเสนอลงไปว่า “ความเสมอภาคกับสิ่งที่เท่าเทียมกัน ความไม่เสมอภาคกับสิ่งที่ไม่เท่าเทียมกัน สิ่งนั้นคือสำเนียงอันจริงแท้ของความยุติธรรม อย่างไรก็ตามสิ่งที่จะเป็นผลร้ายติดตามมาก็คือจงอย่าพยายามสร้างความเท่าเทียมให้กับสิ่งที่ไม่มีความเท่าเทียมกัน” (Nietzsche, 1990:113) ดังนั้นความหมายอันแท้จริงของความเสมอภาคคือสิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาและดำเนินอยู่ระหว่างบุคคล หรือสามารถกระทำภายใต้กลุ่มบุคคลที่มีความเท่าเทียมกันเท่านั้น (inter pares or among equal) หากจะกล่าวในอีกนัยหนึ่งการเรียกร้องให้เกิดความเท่าเทียมกัน มีความเหมาะสมหรือควรจะทำกับบุคคลผู้มีสถานะ คุณสมบัติและความสามารถต่างๆอยู่ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันเท่านั้น

องค์ประกอบหลักที่สำคัญของความเป็นระบอบประชาธิปไตย อันได้แก่แนวคิดของความ เป็นปัจเจกบุคคลสมัยใหม่ คือแนวคิดต่อมาที่นิทเซ่นำมาวิพากษ์โดยนำแนวคิดในเชิงปัจเจกบุคคลไปเปรียบเทียบกับแนวคิดในทางการเมือง ที่ได้แบ่งแยกรูปแบบในทางคุณธรรมออกมาอย่างชัดเจนในลักษณะที่ว่า “เป้าหมายในทางปรัชญาของระบอบการปกครองของข้าพเจ้า มุ่งไปที่การกำหนดและจัดระเบียบในทางยศชั้น (order of rank) ที่ไม่ใช่ศีลธรรมของความเป็นปัจเจกบุคคล

* ‘...that in a deeper sense one never pays anything back, because one is something unique and only does unique things.’

** ‘Equality for equals, inequality for unequals...Never make equal what is unequal.’

ของฝูงชนควรจะถูกใช้ปกครองอยู่เพียงในกลุ่มของฝูงชนด้วยตนเอง ไม่ควรจะถูกส่งออกไปนอกโลกภายนอก เนื่องจากมาตรฐานที่ผู้นำฝูงชนใช้ในการตัดสินพฤติกรรมของตัวเองและพรรคพวกมีความแตกต่างไปจากบุคคลผู้มีความเป็นอิสระ หรือเรียกขานในอีกชื่อหนึ่งว่าผู้ที่เป็นสัตว์นักล่า (beasts of prey)" (Nietzsche, 1968:162)

นิทเซยังชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงลักษณะที่ขัดแย้งระหว่างความเป็นปัจเจกบุคคลกับความเสมอภาคที่ปรากฏขึ้นภายใต้บริบทความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลและในทางการเมือง โดยการสร้างและเรียกร้องความเป็นปัจเจกบุคคลนั้น ไม่ได้ดำเนินไปในลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็นรูปแบบของการยกระดับเพื่อพัฒนาบุคคลผู้นั้นหรือเป็นเรื่องที่สร้างความแตกต่าง อันจะนำไปสู่การมีลักษณะและคุณสมบัติตลอดไปจนถึงความสามารถในแบบเฉพาะตัวให้เกิดขึ้นมากับบุคคลผู้นั้นแต่อย่างไร ความเป็นปัจเจกบุคคลที่แสดงออกมานั้น นิทเซได้เรียกขานว่า "เป็นแค่เพียงรูปแบบของการถ่อมตนและไร้สำนึกของเจตจำนงสู่อำนาจ" (modest and unconscious form of the will to power) (Nietzsche, 1968:411) มิหนำซ้ำในทางกลับกันมันเป็นกระบวนการสร้างให้เกิดความเสมอภาค (equalization) ที่เป็นการทำลายคุณสมบัติและลักษณะเฉพาะของบุคคลผู้นั้น โดยปรากฏอยู่ในลักษณะที่แต่ละบุคคลต้องปรับระดับของอารมณ์ ความรู้สึก ในกระบวนการที่ต้องหันมาเข้าอกเข้าใจ ทำความรู้จักพร้อมกับรับรู้ความทุกข์ยากลำบากของผู้อื่น ซึ่งนิทเซอธิบายความหมายของสิ่งดังกล่าวเอาไว้ว่า "ปัจเจกบุคคลคือชิ้นส่วนอารมณ์ของความว่างเปล่าที่สุดแสนจะบอบบาง (extremely vulnerable piece of vanity) อันประกอบขึ้นด้วยสำนึกแห่งความรับรู้ที่ไวต่อความทุกข์ยาก (ของผู้อื่น) ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการให้ผู้อื่นรับรู้เรื่องดังกล่าวเหมือนกัน โดยปราศจากการพิจารณาลงมือแยกแยะถึงเงื่อนไขของกำลังและความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ในตัวไม่เท่าเทียมกัน" (Nietzsche, 1968:410) นอกจากนี้ความเสมอภาคที่ได้กระทำผ่านมาทางความรู้สึกสงสาร (pity) นับเป็นกุศโลบายอันชาญฉลาดของการดึงผู้คนให้ลงมาอยู่ในระนาบเดียวกัน ซึ่งนิทเซอธิบายกระบวนการดังกล่าวเอาไว้ว่า "ความเสมอภาคอยู่ภายใต้หลักปฏิบัติของความรู้สึกสงสาร ความเห็นอกเห็นใจ (sympathy) ต่อความรู้สึก การมีชีวิตและความทุกข์ยากลำบากของผู้อื่น ซึ่งต่อมาได้ขยายอาณาบริเวณของมันลงลึกไปถึงสัตว์ต่างๆและขึ้นสูงไปถึงพระเจ้า อารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในลักษณะที่พรั่งพร้อมกับผู้คนภายใต้ระบอบประชาธิปไตย สร้างให้ระบอบประชาธิปไตยกลายเป็นแหล่งชุมนุมของความสุ่ยสุ่ยในความสงสารและความเห็นอกเห็นใจ" (Nietzsche, 1983:107)

ความเสมอภาค ความคิดในเชิงปัจเจกบุคคลและเสรีภาพ ที่เกิดขึ้นในช่วงแรกๆถูกนำมาใช้ในฐานะเป็นเครื่องมือช่วยปลดแอกมนุษย์ ออกจากการควบคุมดูแลของจารีตประเพณี เป็นการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยตัวเองออกจากการกดขี่ หรือใช้อำนาจตามอำเภอใจของผู้ปกครอง

ปฏิเสธและล้มล้างความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม รวมไปถึงการเอาใจเอียงเอียงประหว่งมนุษย์ด้วยกันเอง แต่หลังจากนั้นพัฒนาการและพลวัตของแนวความคิดในเชิงเสรีภาพ ความเสมอภาคพร้อมความเป็นปัจเจกบุคคลได้เกิดการแปรรูปเปลี่ยนร่างของมัน จนสามารถสังเกตเห็นได้ว่าตัวของมันเองได้กลายเป็นสิ่งที่พัดพาผู้คนไปไกลถึงขั้นที่สามารถบอกรับ สามารถดำรงตนในลักษณะที่เมินเฉยไม่ให้ความสำคัญต่อบทบาทและหน้าที่ ในความเป็นสมาชิกภาพของชุมชนการเมือง ปฏิเสธความมีอภิสิทธิ์ สิทธิพิเศษอันมีรากฐานจากความสามารถที่ได้เกิดระหว่างผู้ปกครองกับผู้ปกครอง (Nietzsche, 1968:411) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของชุมชนการเมืองในด้านการปกครอง รูปแบบทางศีลธรรมได้ดำเนินไปในลักษณะของแนวราบ ทำให้ระบอบประชาธิปไตยดำเนินอยู่ในลักษณะของการเป็นระบอบการปกครองที่นิทเชออธิบายเอาไว้ว่า “ไม่มีสิ่งใดที่จะมีสัญชาตญาณตั้งตนเป็นปฏิปักษ์กับรูปแบบของสังคมการเมืองมากไปกว่าฝูงชนที่ปกครองตัวเอง (autonomous herd) บอกรับความเป็นเจ้านายและลูกน้อง ในขณะที่เดียวกันก็อยู่ตรงกันข้ามกับการกล่าวอ้าง การมีสิทธิพิเศษและความมีอภิสิทธิ์ในทุกรูปแบบหรือในอีกความหมายหนึ่งก็คือเมื่อทุกคนมีความเสมอภาคกัน ก็ไม่มีความต้องการที่จะมีสิทธิใดๆเกิดขึ้นตามมา” (Nietzsche, 1983:107)

เมื่อศึกษาพิจารณาจากการวิเคราะห์และวิพากษ์ ความเป็นปัจเจกบุคคลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ทำให้ผู้ศึกษาเห็นได้ว่า แนวคิดของนิทเชอได้มุ่งเน้นไปที่การแยกแยะระหว่างปัจเจกบุคคลในแบบที่แยกตัวเองออกจากสังคม ไม่สนใจความเป็นมาในอดีต ไม่สนใจอดีตต่อเรื่องราวความเป็นไปของผู้คนและสังคมการเมือง (anomic individual) ออกจากความเป็นปัจเจกบุคคลที่แท้จริง (true individual) โดยนิทเชอได้กล่าวโจมตี ความเป็นปัจเจกบุคคลในแบบที่แยกตัวเองออกจากสังคม (anomic individual) ว่าเป็นปัจเจกบุคคลที่ดำรงตนในแบบที่ตัดขาดและไม่ให้ความสำคัญ หรือความสนใจกับคำอธิบายและความเป็นจารีตประเพณี หลักเกณฑ์ในทางจริยธรรม รวมไปถึงเรื่องของการกำหนดยศชั้นทางสังคม (hierarchy) และประวัติศาสตร์ โดยสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้เคยทำหน้าที่เปรียบเสมือนสิ่งที่ยึดและร้อยรัดสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของชุมชนการเมือง ไปพร้อมๆกับการกำหนดสถานะ หน้าที่ขึ้นมาให้แก่แต่ละบุคคล ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ใช้สร้างแบบแผนของการอาศัยและอยู่ร่วมกันในรูปแบบของชุมชนการเมือง นิทเชอได้อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของความเป็นปัจเจกบุคคล ที่ไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ใช้ชีวิตอยู่ตามลำพัง (single man) มีการดำรงตนในแบบเป็นอิสระตัดขาดจากผู้อื่นเหมือนกับธรรมชาติ การดำรงอยู่

ของอะตอม (atom) เพราะในความเป็นจริงแล้วความเป็นปัจเจกบุคคล คือสิ่งที่ประกอบขึ้นมาจากการหลอมรวมเอาสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนหน้าตัวเขานำเข้ามาไว้ในตัว ทำให้ปัจเจกบุคคลเปรียบเสมือนการสืบทอดเรื่องราวความเป็นมาในอดีต (Nietzsche, 1990:97) ด้วยเหตุฉะนั้นความเป็นปัจเจกบุคคลจึงไม่อาจแยก หรือเป็นอิสระตัดขาดออกจากความเป็นชุมชนการเมือง ไปจนถึงเรื่องราวความเป็นมาในทางจารีตประเพณีและประวัติศาสตร์ได้^{**}

การวิพากษ์แนวคิดความเป็นปัจเจกบุคคลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของนิทเช่ จึงมีที่มาจากที่ระบอบประชาธิปไตยได้ให้กำเนิด “ปัจเจกบุคคลที่คับแคบ” (private individual) นอกจากความเป็นมาอยู่ที่เรื่องของการวิพากษ์และตัดขาดจากมรดกทางภูมิปัญญาในเชิงจารีตประเพณี ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว ยังได้ประกอบเข้ากับโลกทัศน์ แนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับตัวเอง ในลักษณะของการสร้างตัวตนของตัวเองขึ้นมาจากความรู้สึกภายใน ขณะเดียวกันมีชีวิตความเป็นอยู่ในลักษณะที่ไม่ค่อยให้ความสนใจในกิจกรรมของชุมชนการเมือง และตัดขาดกับโลกภายนอก^{***} ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวในความคิดของนิทเช่แล้ว กลับเป็นสิ่งที่

* ลัทธิอะตอมของจิตวิญญาณ (soul atomism) เป็นการตีความผ่านทางคริสต์ศาสนา โดยให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณในฐานะเป็นสิ่งอมตะ เป็นโมนาด (monad) ไม่สามารถถูกทำลายได้และตัดแบ่งไม่ได้ (โปรดดู Leslie Paul Thiele, Friedrich Nietzsche and the Politics of the Soul: A Study of Heroic Individualism. (New Jersey: Princeton University Press, 1990), .p.51.

** แนวคิดการพิจารณาความเป็นปัจเจกชนนิยมของนิทเช่ อาจกล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับนักคิดอนุรักษนิยมก่อนหน้าเขาอย่างเอ็ดมันด์ เบิร์ก (Edmund Burke) ที่กล่าวถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งไม่สามารถจะมีความอิสระในแบบที่แยกขาดออกจากประสบการณ์ในทางประวัติศาสตร์และกับผู้อื่นที่มีชีวิตมาก่อนหน้าไปจนถึงข้อผูกมัดทางศีลธรรม (moral tie) (โปรดดู Leo Strauss, Natural Right and History., pp.294-323.)

*** นักรัฐศาสตร์และนักปรัชญาอย่าง Charles Taylor อธิบายปรากฏการณ์การสร้างความเป็นปัจเจกบุคคลของยุคสมัยใหม่ ใช้คำว่า 'culture of authenticity' โดยมีที่มาจากแนวความคิดของ John Locke ที่เน้นให้ความสำคัญกับมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่และมีมาก่อนหน้าที่จะเกิดชุมชนการเมือง นอกจากนี้ยังยกให้สิทธิและเจตนาธรรมของปัจเจกบุคคลมีความสำคัญอยู่เหนือพันธกรณีทางสังคม (social obligation) ในระยะเวลาต่อมาความคิดดังกล่าวได้ถูกท้าทายโดย Jean Jacques Rousseau ที่อธิบายความต้องการที่จะปลดแอกพันธนาการของปัจเจกบุคคลจากโซ่ตรวนของโลกภายนอก ด้วยวิธีการเน้นลึกลงไปในความเป็นส่วนตัวของความรู้สึก และอารมณ์ของปัจเจกบุคคล ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้นำมาสู่การสนับสนุนเรื่องของการให้เสรีภาพ ในการตัดสินใจและกำหนดชีวิตของตัวเอง (self-determine freedom) (โปรดดู Charles Taylor, The Malaise of Modernity. (Toronto: House of Anansi Press Limited, 1991), . pp.25-41.

สร้างปัญหาและพัดพาเอาสิ่งที่เป็นความเสื่อมให้กับมนุษย์ เนื่องจากการเลื่อนไหลของความเป็นปัจเจกบุคคลนั้น ได้นำไปสู่แนวคิดในเชิงสัมพัทธนิยม (relativism) และมีจุดจบที่ลัทธิสูญนิยม (nihilism) ในลักษณะที่ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางการเมืองที่ได้เกิดขึ้นกับระบอบการปกครองและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนแต่ละคน โดยผลกระทบต่อสังคมการเมืองนั้นทำให้เกิดปัจเจกบุคคลที่คับแคบ ใช้เหตุผลมาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาและรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น (instrumental reason) ขณะที่ระบอบประชาธิปไตยที่บูชาให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคล คือการพรางผู้คนออกจากขอบฟ้าเก่าที่เป็นชีวิตในทางการเมืองและคุณธรรม ซึ่งเคยใช้ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ของชุมชนการเมือง แล้วพลัดหลงเข้ามาอยู่ในขอบฟ้าใหม่เป็นชีวิตที่ต้องเผชิญหน้าทั้งกับความโดดเดี่ยว ความเดียวดายและความคับข้องใจ ดังนั้นระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นระบอบที่นำพาความเสื่อมมาให้กับมนุษย์ นอกจากจะเป็นความเสื่อมที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลแต่ละคนแล้วยังเกิดการลุกลามขยายตัวไปถึงสังคมและระบอบการเมือง

ประชาธิปไตยกับการกำหนดรูปแบบการปกครอง ลักษณะความเป็นผู้นำ และความเป็นสถาบันทางการเมืองสมัยใหม่

อิทธิพลและผลลัพธ์อันเนื่องมาจากแนวคิดในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเป็นปัจเจกบุคคลภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ประกอบเข้ากับแนวคิดในเชิงสัญญาประชาคม (Social Contract theory) ลัทธิอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) และปรากฏการณ์การปฏิบัติในทางการเมืองของเหล่ามวลชน นับเป็นคำอธิบายที่ผ่านกรอบการวิเคราะห์จากนิทเช่ แนวคิดเหล่านั้นได้นำมาสู่การกำหนดและเปลี่ยนแปลงหน้ารูปแบบการปกครอง ที่เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับรูปลักษณะของความเป็นผู้นำ หรือตัวรัฐบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันเป็นปรากฏการณ์ในทางการเมืองที่นิทเช่บรรยายเอาไว้ว่า “ฝูงชนได้ปรากฏตัวอยู่ในทุกสถานที่ ก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าสัญชาตญาณในแบบรวมหมู่เล่นงานผู้ที่ได้รับการคัดสรร

* Charles Taylor อธิบายชีวิตที่ดีของปัจเจกบุคคลในยุคสมัยใหม่ว่าเป็น 'ordinary life' โดยปริยายที่ให้ความสำคัญและความสนใจวนเวียนอยู่แต่เรื่องของครอบครัว การทำการผลิต การทำงานและเรื่องของความรักเท่านั้น (โปรดดู Charles Taylor, Source of the Self (Cambridge:Harvard University Press, 1989), chapter 13.

สัญชาตญาณที่เป็นปฏิปักษ์ต่อบุคคลที่ทรงพลังอำนาจ ต่อด้านความมีอภิสิทธิ์ในทุกรูปแบบ การต่อสู้ดังกล่าวนำไปสู่ชัยชนะของมหาชนและติดตามมาด้วยการยอมจำนนของชนชั้นผู้ปกครอง ภายใต้สภาพการและดำรงอยู่บนเงื่อนไขที่ว่า ผู้นำคนใดที่ต้องการอยู่ในอำนาจต่อไปก็ต้องดำเนินนโยบายในแบบที่เอาอกเอาใจฝูงชน ทำงานกับฝูงชนและที่สำคัญจะต้องมีฝ่ายมวลชนอยู่เคียงข้างเสมอ”(Nietzsche, 1968:461) นิทเซ่บรรยายในเชิงเสียดสีเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญและอิทธิพลของมวลชนเอาไว้ในหนังสือ Thus Spoke Zarathustra ว่า “ข้าพเจ้าคิดว่าบุรุษผู้ประณีตที่สุดและมีค่าที่สุดสำหรับยุคปัจจุบัน คือชาวบ้านที่มีสุขภาพ หยาบกรำน ดื่มน้ำและอดกลั้น นั่นคือแบบแผนอันแสดงถึงความสูงศักดิ์สำหรับปัจจุบัน ชาวบ้านคือบุรุษผู้ประณีตที่สุดในวันนี้และชาวบ้านก็ควรที่จะเป็นนาย” (Nietzsche, 1969:270)

รูปแบบการเมืองของระบอบประชาธิปไตย ได้สร้างเงื่อนไขให้กับผู้ปกครองต้องปรับตัวเข้าหาผู้ได้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองจำเป็นต้องสละทิ้งเอกสิทธิ์ (privileges) อันเป็นเครื่องมือและเงื่อนไขอันสำคัญที่สร้างความเข้มแข็งขึ้นมาให้กับผู้ปกครอง นิทเซ่อธิบายความเสื่อมที่เกิดขึ้นกับฝ่ายผู้ปกครองที่ต้องปฏิบัติตามกฎและกติการะบอบประชาธิปไตยเอาไว้ว่า “ความเสื่อมและความอ่อนแอของเหล่าอภิชน เกิดขึ้นจากการที่พวกเขาจำต้องสละทิ้งสัญชาตญาณของความเป็นผู้สูงศักดิ์ ไปพร้อมๆกับเรื่องของอำนาจเอกสิทธิ์ต่างๆ ที่เคยสร้างความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองให้กับระบอบการปกครอง โดยผู้ปกครองต้องหันไปเอาอกเอาใจ ทำตัวเป็นกวีของมหาชนและบุคคลผู้นำสงสาร เป็นการปฏิบัติตัวที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคคลผู้ได้ปกครอง คนอ่อนแอคนที่ประสบกับความทุกข์ยากลำบากและคนยากจนที่เฝ้าคอยโอกาสรับความช่วยเหลือเป็นที่ตั้ง” (Nietzsche, 1968:494)

ระบอบประชาธิปไตยมีเป้าหมายมุ่งเน้นไปที่การสร้างความสุข ความสะดวกสบายในการมีชีวิต ไปพร้อมกับการแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง อำนวยความสะดวกให้กับการค้าขายและการแสวงหาผลกำไร อันเป็นที่มาของการมีผู้นำ หรือรัฐบาลที่มีหน้าที่หลักในการประกันและคุ้มครองให้ความปลอดภัยในชีวิตและผลประโยชน์ที่ผู้ได้ปกครองแสวงหามาได้ ซึ่งนิทเซ่ได้กล่าวถึงปรากฏการณ์ภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเอาไว้ว่า “สังคมนหรือชุมชนใดก็ตามที่ได้สละทิ้งนิยามและสัญชาตญาณอันเกี่ยวข้องกับเรื่องของสงครามและการพิชิต กล่าวได้ว่าสังคมนั้นกำลังตกอยู่ในความเสื่อม มีความสูงงอมสำหรับประชาธิปไตยและการปกครองแห่งเหล่าเจ้าของร้านค้า (the rule of shopkeepers)” (Nietzsche, 1968:386) อาจกล่าวได้ว่าระบอบประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่มีเจตจำนงต้องการเปลี่ยนแปลง ‘สนามรบมาสู่สนามการค้า’ เปลี่ยนจิตวิญญาณที่แสวงหาเกียรติยศและชัยชนะมาเป็นการไขว่คว้าหาผลกำไร ดังกล่าวในมุมมองของนิทเซ่ถือว่าเป็นความเสื่อม จึงได้กล่าวโจมตีและวิพากษ์ออกมาใน

น้ำเสียงและถ้อยคำที่ค่อนข้างรุนแรงและสิ้นหวังว่า "...จงไปตามทางของท่านและปล่อยให้ผู้คนและชนชาติไปตามทางของเขา แน่ใจว่าเป็นทางสายมืด หนทางนั้นความหวังทุกประการย่อมไม่อาจเปล่งประกายอีกต่อไป จงยอมให้เจ้าของร้านค้าปกครอง เมื่อทุกสิ่งที่ส่องประกายยังคงเป็นทองแห่งเจ้าของร้านค้า ยุคแห่งราชาคืออดีต สิ่งที่ปัจจุบันเรียกว่ามวลชนไม่ควรคู่แก่การปกครองของราชา จงมองดูเกิด บัดนี้มีมวลชนต่างประพุดิตนประหนึ่งเจ้าของร้านค้า เขาตามเก็บแม้ผลประโยชน์อันน้อยนิดจากการกอบโกยทุกประการ" (Nietzsche, 1969:227)

ในส่วนของความชอบธรรมอันเกี่ยวข้องกับภารกิจอยู่ของตัวผู้ปกครองและรัฐบาลภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าตกอยู่ในสถานะเป็นแค่เครื่องมือในการตอบสนองต่อเจตจำนงและความต้องการของมหาชนเท่านั้น ความชอบธรรมของผู้นำที่ต้องดำเนินอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการทำสัญญากับผู้ได้ปกครองได้ถูกนิเทศตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า "เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับความเป็นรัฐบาล นิยามของมันคือการเป็นเครื่องมือให้การตอบสนองต่อเจตจำนงของมหาชน (popular will) โดยไม่มีการขีดเส้นแบ่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ในแบบของการเป็นผู้ปกครองและผู้ได้ปกครองอย่างที่เคยเป็นมา รัฐบาลเป็นเพียงแค่ผู้ทำหน้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอำนาจอธิปไตยของเหล่ามหาชน" (Nietzsche, 1994:223) นอกจากนี้ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ได้ปกครอง ในฐานะการเป็นลูกจ้างและนายจ้าง ดำเนินอยู่ภายใต้ลักษณะของการทำสัญญาระหว่างกัน ความสัมพันธ์ดังกล่าวสำหรับนิเทศแล้ว พิจารณาว่ามันเป็นการดำรงอยู่ในแบบที่ผิดเพี้ยนออกไปจากความรูปแบบของความสัมพันธ์ ที่ควรจะมีขึ้นมาระหว่างผู้ปกครองกับผู้ได้ปกครองที่ควรจะดำเนินอยู่ภายใต้รูปแบบที่ว่า "การปกครองและสังคมมนุษย์ ไม่ใช่ห้องทดลองหรือการลองผิดลองถูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเลือกผู้นำและไม่ใช่สิ่งที่จะต้องมานั่งทำสัญญาระหว่างผู้ปกครองกับผู้ได้ปกครอง (contract) เนื่องจากการปกครองคือการแสวงหาบุคคลผู้จะมาทำหน้าที่เป็นผู้นำ ผู้บังคับบัญชา (commander)" (Nietzsche, 1969:229)

เพื่อเป็นการกล่าวย้ำให้มองเห็นถึงชัยชนะของฝูงชน ที่มาพร้อมกับความพ่ายแพ้ของเหล่าชนชั้นสูงและกลุ่มอภิชนภายใต้รูปแบบการปกครองของระบอบประชาธิปไตย นิเทศได้ยกเอาคำพูดของบิสมาร์ค (Bismarck) รัฐบุรุษชาวเยอรมันขึ้นมาอ้างเพื่อใช้อธิบายรูปแบบและแนวคิดอันเกี่ยวข้องกับความเป็นรัฐบาลสมัยใหม่ ซึ่งเป็นการดำรงอยู่ภายใต้ลักษณะรูปแบบทางรัฐธรรมนูญ (constitutional form) อันเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาจากกระบวนการตกลงและการประนีประนอมกันระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นรูปแบบและระบอบการปกครองที่เกิดขึ้นมาจากการเจรจาต่อรองระหว่างผู้ปกครองกับผู้ได้ปกครอง ที่เรียกได้ว่ามีความแตกต่างไปจากรูปแบบและระบอบการปกครองที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต (Nietzsche, 1994:215-216) ขณะเดียวกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง ก็ได้สร้างกฎกติกาใหม่ในทางการเมืองดำเนินไป ในลักษณะที่ว่า "รัฐและผู้ปกครองตกอยู่ในสถานะของการเป็นเครื่องมือใช้ประโยชน์ในการคำนวณ (calculating utility) ส่วนบุคคลของพระมหากษัตริย์ได้ผ่านพ้นไป เนื่องจากประชาชนไม่เห็นคุณค่าความสำคัญ ทางด้านตัวของพระมหากษัตริย์เองไม่อาจทำหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์หรือตัวแทนแห่งอุดมคติของประชาชนได้อีกต่อไป สิ่งที่หลงเหลืออยู่ก็คือ ความเรียกร้องต้องการที่จะแสวงหาผลประโยชน์เอากับตัวผู้ปกครองแทน" (Nietzsche, 1968:385)

เมื่อฝ่ายของผู้ใต้ปกครองไม่เกิดความศรัทธา ความเคารพและให้ความสำคัญกับผู้ปกครองเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมาในครั้งอดีต ภายใต้เงื่อนไขของระบอบประชาธิปไตยจึงมีอาจให้กำเนิดและสร้างบุคคลผู้ยิ่งใหญ่หรือรัฐบุรุษในทางการเมือง ซึ่งนิทเซออธิบายถึงที่มาในการปฏิสนธิมนุษย์ผู้ยิ่งใหญ่ ของระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ว่า "เจตจำนงสู่อำนาจ เป็นสิ่งที่ถูกตั้งข้อรังเกียจในยุคริพับลิกัน อันเนื่องมาจากความคิดและจิตวิญญาณของผู้คนส่วนใหญ่ ไม่ให้การยอมรับและให้ความสำคัญกับมนุษย์ประเภทที่มีจิตใจอัดแน่นไว้ด้วยความทะเยอทะยานอันยิ่งใหญ่ บุคคลผู้ซึ่งเปี่ยมล้นไปด้วยความหิวกระหายในการแสวงหาเกียรติยศ ที่เราสามารถมองเห็นตัวอย่างได้จากนโปเลียน โบนาปาร์ต จูเลียส ซีซาร์ และพระเจ้าอเล็กซานเดอร์" (Nietzsche, 1968:397)

นิทเซอได้บรรยายถึงการดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองของสถาบันและองค์กรทางการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ถูกกำหนดให้มีความจำเป็นที่ต้องอิงอยู่กับฐานมวลชน ให้ความสำคัญในลักษณะของการเอาอกเอาใจมวลชน ตั้งแต่ตัวพรรคการเมืองไปจนถึงระบบรัฐสภา ซึ่งได้ดำเนินไปภายใต้รูปแบบที่ว่ากิจกรรมของพรรคการเมืองในทุกวันนี้ต้องดำเนินไปในแบบของการหลอกล่อทางการเมือง (demagogue) เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะได้รับการสนับสนุนและคะแนนเสียงจากเหล่ามวลชน กระทำการดึงเอามวลชนมาเป็นพรรคพวก ขณะที่ความต้องการของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมการเมืองดำเนินไปภายใต้รูปแบบของการตอบสนองความต้องการความพึงพอใจในแบบเฉพาะหน้า หรือหากกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือความพยายามในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ส่วนตัวที่คับแคบเท่านั้น ซึ่งนิทเซอได้กล่าวในเชิงเสียดสี โดยเปรียบเทียบการมีปฏิสังสรรค์ของฝ่ายพรรคการเมืองและนักการเมืองกับผู้คนส่วนใหญ่เอาไว้ว่า "ทั้งคู่พยายามทดสอบพลัง

* กลยุทธ์และนโยบายการหาคะแนนเสียงในรูปแบบต่างๆ ที่จัดออกมาใช้ในการแข่งขันมวลชนของฝ่ายนักการเมือง ดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งลักษณะของความเป็นการเมืองในแบบคับแคบ (petty politics)

อำนาจแห่งปอด” โดยได้ส่งเสียงเรียกซึ่งกันและกันไม่ต่างไปจากผู้ที่กำลังพลัดหลงกันอยู่ในป่า ส่งเสียงเรียกเพื่อให้อีกฝ่ายรับรู้และเป็นวิธีการปลอบอกปลอบใจไปในเวลาเดียวกัน แต่สุดท้ายแล้ว มันเป็นแค่เพียงการเปล่งเสียงโดยไม่สามารถสื่อความหมายอันใด มีหน้าซ้ำยังเป็นอันตรายต่อสัตว์ประสาทอีกด้วย” (Nietzsche, 1994:211)

การตกอยู่ภายใต้วิถีคิดในการเอาชนะใจมหาชน ฝากความเป็นความตายของสถาบัน เอาไว้กับคะแนนเสียงในทางการเมืองส่งผลให้ รูปแบบของสถาบันและองค์กรในทางการเมือง ต่างๆของระบอบประชาธิปไตย ดำเนินอยู่ภายใต้ภายใต้ความเสื่อมเจกเช่นเดียวกับระบอบประชาธิปไตย ที่คอยกำกับดูแลมันอยู่ ความเสื่อมจึงได้เกิดขึ้นกับตัวสถาบันและองค์กรทางการเมือง ที่ได้ละทิ้งเจตจำนงที่เคยเป็นรากฐานที่สำคัญ นิทเซได้ขยายถึงประเด็นดังกล่าวเอาไว้ว่า “ประชาธิปไตยได้ชื่อว่าเป็นรูปแบบของความเสื่อมของพลังอำนาจในเรื่องของการจัดการ... สำหรับ ในส่วนของสถาบันต่างๆ การดำรงอยู่พร้อมกับความแข็งแกร่งจะต้องประกอบขึ้นด้วยรูปแบบของการมีเจตจำนงที่นำไปสู่การยึดติดและอ้างอิงอยู่กับความเป็นจารีตประเพณี พร้อมด้วย สัญชาตญาณในการที่จะเป็นแหล่งสร้างให้เกิดอำนาจหน้าที่ คำสั่งการจัดการและความรับผิดชอบ อันยาวนาน ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเหล่านี้สามารถนำมาใช้จัดการรับมือเพื่อแก้ไขความบกพร่อง ต่างๆที่มากับแนวคิดในเชิงเสรีนิยม” (Nietzsche, 1990:104-105)

นิทเซมีความคิดที่เชื่อมั่นว่าสถาบันทางการเมืองที่มีความยิ่งใหญ่ สามารถสร้าง คุณประโยชน์ให้ทั้งผู้ปกครองที่บริหารมันไปจนถึงฝ่ายของผู้ได้ปกครองได้นั้น เป็นผลงานที่ต้องมาจากน้ำมือการสร้างสรรค์ของบุคคลผู้เป็นสถาปนิกที่ยิ่งใหญ่เท่านั้น จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ นิทเซกล่าวในเชิงของการปรามาสพลังกำลังของระบอบประชาธิปไตย ในเรื่องของการสถาปนา สถาบันการเมืองที่มีความยิ่งใหญ่และทรงพลังขึ้นมาเอาไว้ว่า “กล่าวได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ในทาง ประวัติศาสตร์ ที่มีความวิปลาสและน่าสนใจเป็นที่สุด เมื่อบุคคลผู้ที่เคยเป็นเพียงตัวแสดงก้าว ขึ้นมาเป็นเจ้านาย ที่จะมีผลให้บุคคลผู้มีความสามารถอันแท้จริงจำต้องถอยตัวเองหนีหายไป นอกจากนี้ยังมีผลในด้านลบต่อความเป็นสถาปนิกผู้ยิ่งใหญ่ (great architects) กับพลังกำลังใน การสร้างสรรค์อันยิ่งใหญ่กลับต้องเป็นอัมพาตไปเสีย จินตนาการพร้อมกับความกล้าหาญที่จะคิด

“ นิทเซใช้อุปมาเปรียบเทียบนักการเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย และการมีระบบรัฐสภาว่าประกอบขึ้นด้วย มนุษย์ประเภทที่มีปอดใหญ่ (big lung) เอาไว้คอยพูดหาคะแนนเสียงสนับสนุน

“ นิทเซกล่าวถึงความสำเร็จและความยิ่งใหญ่ สามารถเป็นแบบอย่างในทางการเมืองให้แก่ยุคต่อมาของชาวกรีก และ โรมัน มีแหล่งที่มาจากการเป็นสถาปนิกที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างสถาบันทางการเมือง

มีแผนการที่ยิ่งใหญ่ครอบคลุมอนาคตอันยาวไกลกลายมาเป็นความท้อถอย บังเกิดความขาดแคลนตัวบุคคลผู้ที่มีความเป็นเลิศในด้านการสร้างสถาบันและองค์กรต่างๆ อันมีนัยรวมไปถึงผู้นำที่มีความชาญฉลาดมีวิสัยทัศน์กับโครงการอันยิ่งใหญ่ ซึ่งสิ่งดังกล่าวต้องอาศัยระยะเวลาอันยาวนานในการสร้างสรรค์และก่อกำเนิด" (Nietzsche, 1974:303) สำหรับนิทเซ่สิ่งที่เขาได้กล่าวถึงมาในเบื้องต้นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะสร้างขึ้นได้บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ขณะที่ความสัมพันธ์ของผู้นำกับผู้ใต้ปกครอง ดำเนินอยู่ในลักษณะของการประนีประนอม ถ้อยที่ถ้อยอาศัย ฝ่ายผู้ใต้ปกครองเองต้องการให้ผู้ปกครองมาแก้ไขปัญหาในแบบเฉพาะหน้าหรือเป็นการชั่วคราว อีกทั้งยังไม่สามารถที่จะมีน้ำอดน้ำทนเพื่อรอคอยกับผู้นำที่จะอุบัติมาพร้อมกับแนวความคิดและการสร้างสรรค์สิ่งที่ยิ่งใหญ่

นอกเหนือไปจากพรรคการเมืองที่พยายามหาเสียงเอาอกเอาใจมวลชนแล้ว รูปแบบทางการเมืองสมัยใหม่ที่เรียกกันว่าระบบรัฐสภานิยม (Parliamentarianism)^{*} ถือเป็นอีกตัวอย่างของสถาบันทางการเมือง ที่สมาชิกของสถาบันพยายามอิงอยู่กับคะแนนเสียงของมหาชน ส่งผลทำให้

* ปัญหาและข้อบกพร่องของระบบรัฐสภานิยม ถูกตั้งข้อสังเกตจาก Carl Schmitt ว่าประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มองดูจากภายนอกแล้ว จะเห็นว่าให้ความสำคัญกับการเปิดกว้าง (openness) กับการพูดคุย (talk) และการสนทนา (discussion) แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับกลายเป็นเรื่องของการตัดสินใจภายในประตูที่ปิดเอาไว้ (decision behind closed doors) ระหว่างตัวแทนของพรรคการเมืองและผู้นำทางการเมืองเพียงไม่กี่คน นอกจากนี้กระบวนการของการเปิดกว้างทางความคิดและการพูดคุย ได้ดำเนินอยู่ในระดับที่มากเกินไปทำให้ไม่สามารถตัดสินใจ หรือทำการสรุปและชี้ขาดลงไปปัญหาต่างๆ (Yes-No) ทำให้ในท้ายที่สุดก็ต้องมาลงเอยในรูปแบบของการประนีประนอม (compromise) (โปรดดู Carl Schmitt, *The Crisis of Parliamentary Democracy*. Trans. Ellen Kennelly (Cambridge:MIT Press, 1994) นอกจากนี้นักวิชาการฝรั่งเศส Pierre-Andre Taquieff อธิบายเอาไว้ที่น่าสนใจว่าประชาธิปไตย คือระบอบที่ค่อนข้างหยุดอยู่กับที่ เพราะมีธรรมชาติที่วุ่นวายอยู่กับการสนทนา (discussion for the sake of discussion) มุ่งใช้คำพูดมากกว่าลงมือกระทำอีกทั้งสนใจอยู่กับการสนทนามากกว่าการตัดสินใจ (โปรดดู Pierre-Andre Taquieff 'The Traditionalist Paradigm-Horror of Modernity and Antiliberalism:Nietzsche in Reactionary Rhetoric' in *Why We are not Nietzscheans*. Edited by Luc Ferry and Alain Renaut, translated by Robert de Loaiza, (Chicago:The University of Chicago Press, 1997) สำหรับปรากฏการณ์ทางการเมืองในลักษณะดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงไปสู่ต้นกำเนิดของรูปแบบวิภาษวิธี (dialectic) โดยมีจุดเริ่มต้นที่โสเครติส (Socrates) ซึ่งโสเครติสได้สร้างมันให้กลายมาเป็นอาวุธของคนที่ยืนกรานว่านำมาใช้ต่อสู้ ต่อรองกับคนที่แข็งแกร่งกว่า (โปรดดู *Twilight of the Idols* หน้า 41-42.)

ขาดอิสระความเป็นตัวของตัวเองในเรื่องของการการปฏิบัติงานและดำเนินนโยบายต่างๆ ซึ่งนอกเหนือไปจากข้อบกพร่องดังกล่าวแล้ว ระบบรัฐสุภานิยมเป็นสิ่งที่นิทเซ่นำมาเชื่อมโยงกล่าวถึงในเชิงของการเสียดสีถึงการทำหน้าที่เป็นตัวแทน อันเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของความอ่อนแอและยึดติดอยู่กับความสะดวกสบายของมหาชนเองที่ต้องการหาตัวแทน อยู่ในฐานะคนกลางมาคอยรับผิดชอบและทำหน้าที่แทนโดยปรากฏอยู่ในลักษณะที่ว่า "ทุกวันนี้โลกของเราเต็มไปด้วยบุคคลผู้ซึ่งทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทน ตั้งแต่เหล่าคนงาน นักวิชาการก็มีคนที่ช่างเขียนต่อมาชนชั้นผู้ประสบกับความทุกข์ยากลำบาก ก็มีคนที่ช่างพูด ที่คิดว่าคำพูดของเขาจะทำหน้าที่เสนอภาพและเป็นตัวแทนในการแก้ไขปัญหาของผู้ประสบกับความทุกข์ยากลำบาก ในความเป็นจริงแล้วมันเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้นอกจากนี้ยังมีนักการเมืองอาชีพ อาศัยการมีปอดที่ทรงพลังให้แสดงวาทศิลป์ต่อหน้าสมาชิกของรัฐสภา เป็นสิ่งที่ทำให้นักการเมืองเหล่านี้เกิดความรู้สึกตระหนักรู้ว่า เขาสามารถทำหน้าที่ของการเป็นตัวแทนที่ดีของผู้ที่ประสบกับความทุกข์ยากลำบาก" (Nietzsche, 1968:48)

ระบอบประชาธิปไตยกับความหลากหลาย

ในด้านชีวิตทัศน์และโลกทัศน์

ความหลากหลาย ความแตกต่างในรูปแบบและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน รวมไปถึงเรื่องของการคิด ถือเป็นคุณลักษณะในแบบเฉพาะตัวและนับเป็นองค์ประกอบในการสร้างความโดดเด่นให้กับระบอบประชาธิปไตย นำมาสู่การพิจารณาได้ว่าเป็นสิ่งที่แยกความเป็นระบอบประชาธิปไตยออกจากการปกครองของระบอบอื่น แต่อย่างไรก็ตามคุณสมบัติและคุณลักษณะดังกล่าวของระบอบประชาธิปไตยในมุมมองและทัศนคติของนิทเซ่ กลับถูกตัดสินออกมาในทางลบที่มาพร้อมกับการวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงเสียดสี ซึ่งให้เห็นถึงความบกพร่องที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ว่า "ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยทุกคนมีชีวิตรอยู่เพื่อวันนี้ การใช้ชีวิตในแบบที่เร่งรีบและเร่งรัดกลายมาเป็นสิ่งปกติ ขณะที่การหยุดคิดเพื่อไตร่ตรองอีกทั้งเรื่องของความเรียบง่ายในการใช้ชีวิตกลายมาเป็นสิ่งที่ผิดปกติ และยังเป็นการใช้ชีวิตที่ดำเนินไปในแบบที่ไม่ต้องแสดงความรับผิดชอบ ด้วยความสามารถในการอุปโลกน์สร้างคำพูดขึ้นมาเรียกขานชื่อของมันอย่างโกหรุเสียใหม่ว่าความมีเสรีภาพ" (Nietzsche, 1988:148, 1990:105)

นิทเซ่ได้ตั้งข้อสังเกตที่เกิดขึ้นจากการที่สังคมประชาธิปไตย ในฐานะของศูนย์กลางของการรวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างเข้ามาอยู่ในที่เดียวกัน (cosmopolitanism) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริโภค อักษรศาสตร์ สื่อสารมวลชน ธรรมเนียมและรูปแบบของการใช้ชีวิต ซึ่งการไหลบ่าของสรรพสิ่ง

ดังกล่าวภายใต้ระบอบประชาธิปไตยส่งผลกระทบต่อรูปแบบชีวิตของผู้คนในลักษณะที่ว่า "จังหวะของการไหลบ่าดำเนินไปในลักษณะที่เร่งเร้าและรุนแรง ทำให้การรับรู้ลึบลึกการรับรู้กันเอง ผู้คนไม่มีความสามารถที่จะพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้อย่างละเอียดและมีความลึกซึ้งอีกต่อไป รวมไปถึงเรื่องที่สำคัญคือเรื่องของพลังในการย่อย (digest) สิ่งต่างๆ ของผู้คนกลับมีลดน้อยถอยลงไป และยังส่งผลให้เกิดความสูญเสียสัญชาตญาณในการตอบโต้กลับในแบบฉับพลัน (spontaneity) ผู้คนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยจึงกลายมาเป็นผู้คนที่มีความเฉื่อยชาในการโต้ตอบ" (Nietzsche, 1968:47)

การใช้ชีวิตในแบบที่มีความเร่งรีบสร้างให้เกิดบุคลิกลักษณะและนิสัยใหม่ๆ ขึ้นมาแก่ผู้คนเป็นประเด็นที่นิตเช่ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ว่า "เนื่องจากผู้คนในยุคปัจจุบันนี้ไม่มีเวลาสำหรับการคิดและไม่นั่งลงคิดอย่างจริงจัง ทำให้ไม่สามารถที่จะนำเอาความคิดต่างๆ มาซึ่งน้ำหนักดู ขณะที่ภายใต้ชีวิตอันอัดแน่นไปด้วยความเร่งรีบ สร้างให้ผู้คนเกิดความเคยชินกับการใช้จิตใจและสายตาที่ไข่มองดูและตัดสินสิ่งต่างๆ ออกมาในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์และขาดความถูกต้อง ซึ่งพิจารณาแล้วเปรียบเหมือนกับการเป็นนักท่องเที่ยวผู้ที่รู้จักสถานที่ ผู้คนและสิ่งต่างๆ จากการมองผ่านหน้าต่างของรถไฟ" (Nietzsche, 1994:170)

การดำเนินชีวิตอยู่ในแบบสะเปะสะปะ ไร้ทิศทางและปราศจากการควบคุมดูแลของปัจเจกบุคคลที่ดำเนินอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย กลายเป็นที่มาของบุคลิกภาพที่หลากหลายรูปแบบ ดำรงอยู่ในลักษณะที่นิตเช่บรรยายไว้ว่า "มนุษย์ในสังคมปัจจุบันกระทำตัวเป็นได้แค่เพียงผู้ที่สนใจใฝ่รู้ในทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ไม่ปรากฏผู้ที่สร้างสรรวัฒนธรรม* รวมไปถึงบุคคลผู้มีพลังความสามารถในการสังเคราะห์รวบรวมเอาสิ่งต่างๆ ให้เข้ามาอยู่รวมกัน (synthesis) เพื่อที่จะควบคุมลงมือประยุกต์ใช้มันเพื่อไปสู่เป้าหมายอันยิ่งใหญ่ที่ได้ตั้งไว้ ภาพที่เห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก็คือผู้คนที่มีความหลากหลายและคุณสมบัติที่หลากหลาย (multifarious man) ดำรงตนเป็นมนุษย์ในประเภทที่สามารถจะทำหน้าที่และมีความพร้อมที่จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่างตราบเท่าที่สังคมจะอนุญาตให้" หรือหากจะกล่าวในอีกนัยหนึ่งก็คือความไร้ระเบียบ (chaos) ที่อาจเรียกได้ว่ามี

* 'only represents culture; the cultured man is lacking.' โดยนิตเช่ได้ยกมหาวิท Goethe ขึ้นมาในฐานะตัวอย่างของการเป็นผู้สร้างสรรวัฒนธรรม

** ในหนังสือ Untimely Meditations ในบทว่าด้วย 'On the Uses and Disadvantages of history for life'

นิตเช่กล่าวในเชิงเหน็บแนมคุณลักษณะของมนุษย์ประเภทดังกล่าวว่า เป็นเพียงแค่เครื่องจักรในการพูด การคิด และเขียนเท่านั้น

ความน่าฉงนสนเท่ห์ น่าสนใจเป็นที่สุดตราบเท่าที่เคยเกิดขึ้นมา โดยไม่อาจถือได้ว่าเป็นความไร้ระเบียบอันได้อุบัติขึ้นมาก่อนการสร้างโลก แต่กลับตาลปัตรกลายเป็นความไร้ระเบียบที่ถือกำเนิดขึ้นมาภายหลังจากการสร้างโลกได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว" (Nietzsche, 1968:471)

นอกจากนี้วิถีชีวิตที่วางอยู่บนฐานของความเป็นปัจเจกบุคคล และดำเนินอยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย เป็นประเด็นที่นิตเช่ตั้งข้อสังเกตว่า "ปัจเจกบุคคลมีความคิดในเชิงหุ่นยนต์พลันแล่น มักจะหมกมุ่นอยู่กับเรื่องราวของตัวเองเป็นส่วนใหญ่ นับเป็นปรากฏการณ์และความประพฤติที่ไม่เคยพบเห็นและเกิดขึ้นกับมนุษย์ที่โหม่มาก่อน ภาพของผู้คนในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญในลักษณะสนใจอยู่กับตัวเองตลอดทั้งวันและกิจกรรมในการแสวงหาความสุขที่ไม่ไกลเกินไปกว่าวันนี้และวันพรุ่งนี้ หรือบางทีอาจเป็นเพราะมีความคิดเกิดขึ้นมาว่า ในวันมะรืนที่จะมาถึง ตนเองไม่ต้องออกไปทำมาหากินเลี้ยงปากท้องอีกต่อไป ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้เราต่างอยู่ในยุคของปัจเจกบุคคลที่เต็มไปด้วยความสับสน ความวุ่นวายและหมกมุ่นอยู่กับตัวเอง" (atomistic chaos) (Nietzsche, 1988:150)

นิตเช่โจมตีวิพากษ์ระบอบประชาธิปไตย ในฐานะเป็นแหล่งที่มาและสร้างให้เกิดความหลากหลาย แต่เป็นความหลากหลายที่อยู่ในลักษณะของการมาประสมปนเปกันของอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งนิตเช่ขนานนามให้ว่าเป็น "การป่วยไข้ในทางวินัยที่เกิดกับจิตวิญญาณ" (ill-discipline of the spirit) (Nietzsche, 2003:169) ขณะที่ความต้องการและการสนองตอบต่อความปรารถนาในตัวของปัจเจกบุคคลตามทัศนคติของนิตเช่กลายมาเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ เพราะมันเป็นเพียงสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัย ความเป็นกึ่งอนารยชนของมนุษย์ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อถูกนำไปเปรียบเทียบกับสังคมอภิชนาธิปไตย ได้ปรากฏออกมาเป็นภาพที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนในลักษณะที่ว่า "ความบ้าและความน่าหลงใหลที่ปรากฏออกมาในแบบกึ่งอนารยชน (semi-barbarism) จากน้ำมือของระบอบประชาธิปไตยทำให้ชาวยุโรปเกิดการประสมประสานกันทางด้านชนชั้นและเชื้อชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทำนบของอดีตถูกพังทลายลงมา ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่รูปแบบของการใช้ชีวิตมาจนถึงวัฒนธรรมต่างๆได้ไหลบ่ามาอยู่รวมกันที่จิตวิญญาณสมัยใหม่ เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างถูกนำมาผสมปนเปกันส่งผลให้สัญชาตญาณของผู้คนสมัยใหม่ วิ่งเล่นอย่างเสรีไปในทุกทิศทาง แต่เป็นการเคลื่อนตัวในแบบที่ไม่สามารถควบคุมจัดการได้ ติดตามมาด้วยความไร้ระเบียบและทำที่สุดความเป็นกึ่งอนารยชนที่

เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและความปรารถนาของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ทำให้จิตวิญญาณของผู้คนสามารถสัมผัสเข้าถึงได้ทุกที่ อันเป็นสิ่งที่ผู้คนในยุคสมัยก่อนไม่เคยได้สัมผัสรับรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับยุคของผู้ดีสูงศักดิ์ (noble age)”

ในขณะที่ผู้คนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมีชีวิตและประสบการณ์ที่สัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ ในแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับผู้คนในยุคก่อนหน้า สำหรับนิทเซ่ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่าตื่นตาตื่นใจและน่าสะพรึงกลัวมากกว่าการกล่าวยกย่องชื่นชม เพราะมันเป็นสิ่งที่นำพาผู้คนไปสัมผัสสิ่งที่เรียกว่า “สิ่งที่น่าเป็นห่วงเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ การเข้าถึงและได้สัมผัสกับเขาวงกตแห่งวัฒนธรรมที่ยังไม่สมบูรณ์ (labyrinth of unfinished cultures) อันเกิดขึ้นไปพร้อมกับความเป็นกึ่งอนารยชนในทุกประเภทที่ได้ปรากฏมีขึ้นบนโลกนี้ นอกจากนี้ยังเกิดสิ่งที่เรียกว่า การมีสัมผัสในทางประวัติศาสตร์ (historical sense) ส่งผลให้ผู้คนเกิดมีสัมผัสและสัญชาตญาณรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง มีรสนิยมนและการบริโภคในทุกสิ่ง ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นสัมผัสที่เสื่อม (ignoble sense) (Nietzsche, 1983:134)

นอกเหนือไปจากการที่ผู้คนใช้ชีวิต ด้วยการได้สัมผัสกับความหลากหลายทั้งในทางความคิดและวิถีชีวิต หรือในทางจิตวิญญาณและกายภาพแล้ว ระบอบประชาธิปไตยยังได้ทำการปรับเปลี่ยนความหมายของภาษาและคำต่างๆ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องไปพร้อมกับความสามารถที่จะนำมาใช้อธิบาย ในแบบของการสร้างความชอบธรรมให้กับพฤติกรรมและรูปแบบของการดำเนินชีวิต นิทเซ่ได้อธิบายด้วยการลอกคราบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ว่า “การขาดวินัยในทางจิตวิญญาณของผู้คนภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษาและแนวคิดต่างๆ เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับพฤติกรรมและการแสดงออก อาทิ ‘ความอดทนอดกลั้น’ (tolerance) ในเนื้อแท้คือความลังเล ‘ไม่สามารถที่จะตอบรับหรือปฏิเสธ ‘ความเป็นกลาง’ (objectivity) กลายมาเป็นข้ออ้างและเลื้อยคลุม

* นิทเซ่พิจารณาแนวคิดรวม ไปถึงรูปแบบวิธีการแสวงหาความรู้ในการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ดำเนินอยู่ในลักษณะของการมุ่งแสวงหาความเป็นเหตุเป็นผล ไปพร้อมกับการอธิบายสิ่งที่ได้เกิดขึ้นจริงในอดีต ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำลายคำอธิบายในแบบจารีตประเพณี ที่อ้างอิงอยู่กับเรื่องราวของความเป็นเทพปกรณัม นอกจากนี้แล้ว มุมมองและแนวคิดในทางประวัติศาสตร์ของนิทเซ่ที่เชื่อมโยงกับการมีชีวิตที่ดีและสังคมการเมืองที่เข้มแข็ง ได้นำเสนอผ่านรูปแบบของการแยกแยะ ขจัดและสลัดทิ้งประวัติศาสตร์ออกจากความทรงจำ (memory) เสียบ้าง (the unhistorical and the historical are necessary in equal measure for the health of an individual, of a people and of a culture) โปรดดู Friedrich Nietzsche, On the Uses and Disadvantages of History for Life., pp.59-72.

ของการขาดบุคลิกภาพและเจตจำนงที่แรงกล้า ในขณะที่ 'ความอยาก' (passion) เป็นชื่อเรียกของความไร้ระเบียบและการขาดความสำรวม 'ความลึก' มีความหมายถึงความไร้ระเบียบและความวุ่นวาย และแนวคิดในเรื่อง 'เสรีภาพ' (freedom) คือข้ออ้างถูกนำมาใช้ในการปฏิเสธกฎระเบียบต่างๆ" (Nietzsche, 1968:50) และประเด็นสุดท้ายสืบเนื่องจากระบอบประชาธิปไตย คือรูปแบบของการปกครองและให้อำนาจแก่ชนชั้นล่างและสิ่งที่ชาวบ้านได้ลงมือกระทำคือการสถาปนาคุณธรรมของตัวเองให้กลายเป็นคุณธรรมหลัก ดำเนินไปในลักษณะที่ว่า "...เพราะทุกวันนี้สามัญชนคนชั้นล่างกลับกลายเป็นเจ้าเป็นนาย เขาทั้งหลายจึงสั่งสอนและปลุกฝังการยอมสยบ ความรอบคอบ ความเกรงใจ ความขยันและพิจารณาให้สิ่งต่างอีกมากมายที่เคยเป็นคุณธรรมในแบบปลื้กย้อย (petty virtues) ให้มาเป็นคุณธรรมหลักที่มีความสำคัญ" (Nietzsche, 1969:298)